

Azərbaycanda "benzin mafiyası"...

Hürriyyət

SİZİN ÜÇÜN QƏZET

№33 (3231) 27 Sentyabr / 2022-ci il

Həftədə 1 dəfə çıxır

Qiyməti: 60 qəpik

ANA XƏBƏR

Əvəz Zeynallının şikayəti yenə təmin edilmədi

ABŞ İranı parçalamağa çalışır?

İranda baş verən hadisələrin pərdəarxası...

GÜNÜN NƏBZİ

Siyasət

"Putinin yeni ili görməsi böyük möcüzə olacaq"

Ərəstun Orulu: "Səfərbərlik kortəbii şəkildə aparılır və belə olduqda da Rusiyanın Ukraynada məğlubiyyəti qaçılmazdır"

5

Cəmiyyət

"Ukraynaya qarşı müharibədə yer almayın..."

ADP Rusiyada yaşayan soydaşlarımıza müraciət etdi

4

Baxış

İkinci "Şuşa əməliyyatı"...

Prezident İlham Əliyev Azərbaycanı bələlardan himf etmək naminə daxilə ikinci "Şuşa əməliyyatı" həyata keçirməlidir...

3

Dünya

PUA: müasir savaqların silahı

Rusiya-Ukrayna müharibəsində texnologiyalardan istifadə çox şeyi dəyişəcək

11

Xəbər

Sabiq nazirin məhkəməsində yeni faktlar üzə çıxdı

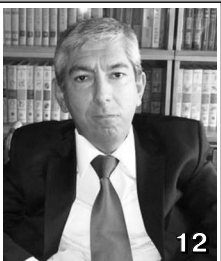
Nazirliyin keçmiş əməkdaşı və qaynaqçının adına şirkətlər açılıb

2

Sosial

Azərbaycanda atın qiyməti niyə qalxır?

Pərviz Heydərov: "Dünyada mövcud olan enerji böhranı səbəbindən qiymət artımları baş alıb gedir"

12

Layihə

"Ermənistan Azərbaycana hücum etmək üçün əlverişli məqam gözləyir"

Məhəmməd Əsədullazadə: "Təbii ki, bu, Paşinyan üçün arzuolunmaz nəticələrə gətirəcək, məğlub olub hakimiyyətini itirəcək"

6

Üzeyir Hacıbəyli festivalı haqda qeydlər

Artıq on dördüncü ildir ki, ölkəmizdə Üzeyir Hacıbəyli festivalı keçirilir və hər il musiqi həyatımızda yeni mövsümün açılışını edir. 18-26 sentyabr tarixində baş tutan mədəni olay çərçivəsində üç musiqi gecəsini işıqlandırmağa çalışacam. Festivalın ikinci günü, sentyabrın 19-da Ü.Hacıbəyli adına Bakı Musiqi Akademiyasının Böyük Zalında toplaşan musiqisevərlərin qarşısında dirijor Orxan Həşimovun rəhbərliyi ilə Q.Qarayev adına Azərbaycan Dövlət Kamera Orkestri çıxış etdi. Konsertin programına Türkər Qasimzadənin "Zühur", Ayaz Qəmbərlinin "Sentyabr buludları", Tahir İbişovun Piano və kamera orkestri üçün Konsert, Qara Qarayevin "Klassik süita", Fərac Qarayevin Piano və Kamera orkestri üçün Konsert əsərləri daxil idi...

13

Həyat çiçəklərindən üz çevirmə

Dahi fransız romançısı. Və bir də məşhur "Şərq motivləri" kitabının (1829) müəllifi. Bu, bir daha onu göstərir ki, gənc şair Şərq aləminə bələddir, şərqilərə məxsus milli ənənələrlə tanışdır. Şərq xarakterinə dərin rəğbət bəsləyir. Və o da Hüseyni yad deyil ki, Şərqdə məhəbbət bir can - ruh kimi qiymətləndirilir və onların dəruni hissələrində eşqlə qışqıqlıq göz-gözə uyuyur bir vücutda. Yoxsa o məşhur "Çadra" şeirinə Şekspirin: "Bu axşam Al-laha dua aləmisənmi, Dezdimona?" misrasını epigrafi seçməzdi. Qışqıqlıq olan varlıqda məhəbbət yaş həddini vurub keçir, onun üçün qadın gözəlliyinə məftunluq, onu duymaq, vücudunu yaşatmaq gücü olur...

15

Sənət

Müəllif

Van Dammin azərbaycanlı gəlinindən qalmaqallı açıqlama

Suada Hacızadə: "Aktrisalığ çox çirkin və hörmətsiz sənətdir"

Hollivud ulduzu Jan-Klod Van Dammin azərbaycanlı gəlini, pianoçu Suada Hacızadə yeni paylaşımı ilə gündəm olub.

Hurriyyet.az xəbər verir ki, sosial şəbəkə izləyicilərinin suallarını cavablandıran musiqiçi qalmaqala səbəb olacaq açıqlama verib.

Belə ki, Suada istifadəçilərinin ona ünvanladığı "Kinoda rol almaq istərdiniz?" sualına "Xeyr, aktrisalığ,

ümumiyyətlə, məndən uzaq bir sənətdir. Bu industriya qadınlar üçün çox çirkin və hörmətsizdir, əsasən də xaricdə..." cavabını verib.

Suadanın bu reaksiyası izləyiciləri tərəfindən xoş qarşılanmayıb. Daha sonra istifadəçilərdən biri Suadaya "Kinoda rol almaq nə üçün çirkin və hörmətsizlikdir? Xanımlara?" sualı ilə müraciət edib.

Hacızadə yenə də təkidlə bu haqda fikirlərinin dəyişməz olduğunu bildirərək daha da geniş açıqlama verib:

"Çox seksist və həmçinin bizim dildə desək "əl-qol" atılan bir industriyadır. Qadına qarşı hörmət çox aşağıdır və qadının "zəif" olmağından istifadə edirlər. Populyar biri olmaq istəyirsinizsə, yolu çirkin-dir və bu bir qayda kimidir".

Xatırladaq ki, Suada Hacızadə hazırda Hollivud ulduzu Jan-Klod Van Dammin oğlu Kristofer Van Dammla evlidir.

Əyləncə səhifəsi

Tatlısəsin nişanlısı: "Toyumda 13 gəlinlik geyinəcəyəm"

Türkiyəli müğənni İbrahim Tatlısəsin özü kimi ifaçı olan qızı Dilan Çitak Tatlısə son açıqlaması ilə diqqət çəkib.

Axşam.az bildirir ki, bir neçə ay əvvəl nişanlanan müğənni toy hazırlıqlarına başladıklarını bildirib. O, son zamanlar gəlinlərin toylarında birdən çox gəlinlik geyinməsinə də toxunaraq mövzuya zarafatla yanaşıb:

"Hər şey hazırdır, amma gəlinlik bəyəne bilmədim, hələ də bunun təlaşi içindəyəm. Son zamanlar əksəriyyət toylarda 3 və ya 4 gəlinliyə üstünlük verir. Toyumda 13 gəlinlik geyinəcəyəm. Zarafat bir yana, bəyəndiyim 2 model var, ikisini də geyinəcəyəm. Şahidlərim də dəqiq deyil, çünki onlar məşğul adamlardır, hələ dəqiqləşməyib, 2 nəfər olacaq".

Qeyd edək ki, Dilan 4 ildir münasibətdə olduğu sevgilisi Levent Dörtellə mayda nişanlanıb.

Ebru Gündəş özündən 19 yaş kiçik sevgilisinə ərə gedir

Türkiyəli müğənni Ebru Gündəşlə iraqi iş adamı Rəssan Xoşnav evlənir. Belə ki, iş adamı özündən 19 yaş böyük ifaçıya 1.8 milyon dollarlıq təkdaş üzüklə evlilik təklifi edib.

Təklif üçün Rəssan Dubayda dünyanın ilk yeddi ulduzlu oteli olan "Burj Al Arab"-ın ən üst qatını, kral dairəsini seçib. Ümumilikdə Xoşnav "Khoshnaw" brendindən olan üzük daxil 2 milyon dollar xərcləyib. E.Gündəş isə ona "Hə" cavabı verib.

Qeyd edək ki, Ebru daha əvvəl iş adamı Rza Zərrabla evli olub. Onların bir qız övladı var.

Afaq Aslana 765 minlik avtomobil hədiyyə edildi

Azərbaycanlı müğənni, model Afaq Aslana bahalı avtomobil hədiyyə edilib. BAKU.WS xəbər verir ki, Afaqın yaxın zamanlarda ailə quracağı sevgilisi ona "Lamborghini Urus" maşını bağışlayıb. Avtomobilin qiymətinin 450 min dollar (təxminən 765 min AZN) olduğu bildirilib.

Model qısa müddət ərzində həm serbiyalı, həm də hollandiyalı olan is? adamı ilə ailə həyatı quracaq.

Xatırladaq ki, Afaq Aslan uzun müddətdir Azərbaycandan köçərək xaricdə yaşayır.

Stallone şəklini it döyməsiylə əvəz etdiyi arvadı ilə barışdı

Döyüş filmlərindəki rolları ilə tanınan Hollivud ulduzu Silvestr Stallone və həyat yoldaşı Cennifer Flavin barışıqlar. Bu barədə "Page Six" ailəyə yaxın mənbəyə istinadla xəbər verib.

"Onlar evdə görüşmək qərarına gəliblər. Burada danışaraq fikir ayrılıqlarını həll edə bildilər. Hər ikisi çox xoşbəxtdir", - deyərək aktyorun sözcüsü nəşrə bildirib. O, boşanma prosesinə xitam verilməsi üçün məhkəməyə ərizə verdiyini də təsdiqləyib.

Xatırladaq ki, bir müddət öncə Stallone ailəsində çətinliklərin başladığı barədə xəbərlər yayıldı. Daha sonra amerikalı aktyorun çiyində həyat yoldaşının portretini it döyməsi ilə əvəzləməsi sosial şəbəkələrdə əsl müzakirə mövzusunə çevrildi.

Məhkumun qolunda "ölüm iynəsi" üçün damar tapılmadı, edam ləğv edildi

ABŞ-ın Alabama ştatında həbsxanada ölümə məhkum edilən şəxsin son anda bəxti gətirib. Belə ki, məhbus Alan Miller üçqat qətlə görə 1999-cu ildə ölümə məhkum edilsə də, hökmün icrası 2022-ci ilə qədər uzanıb. Bununla belə, cari ildə də qərarı həyata keçirmək mümkün olmayıb: həkimlər Alanda öldürücü inyeksiya üçün vena damarı tapa bilməyiblər, nəticədə edam ləğv edilib və qatil yenidən həbsxana kamerasına göndərilib.

Qeyd edilir ki, Alabama ştatının edam qanununa görə, əgər inyeksiya ilə bağlı problem yaranarsa, alternativ variant kimi azot hipoksiyası (azot buludu ilə boğulma) təklif edilir. Ancaq Alanın sonrakı taleyi ilə bağlı heç nə məlum deyil.

Təsisçi:

Sərdar Cəlalovlu

Baş redaktor:

Vüqar Məmmədov

Tel: 070 333 22 85

012 496 98 93

E-mail: vuqar-mt@mail.ru

Dizayner:

Seymur Həsənov

"Hürriyyət" qəzetinin internet ünvanı:

Hurriyyet.az

E-mail: hurriyyet@mail.ru

Tiraj: 2500

Redaksiyanın ünvanı:

AZ 1008, Bakı, akademik

Ələşrəf Əlizadə küçəsi, 31

Telefonlar: 496-10-72; 496-08-35

Lisenzianın qeydiyyat nömrəsi: V 165

Müəlliflərin mövqeyi ilə redaksiyanın

mövqeyi üst-üstə düşməyə bilər.

Əlyazmalar geri qaytarılmır.

Redaksiyanın kompüter mərkəzində

yığılıb səhifələrin və "Futbol+ servis"

mətbəəsində çap edilib.

Bu işarə altında dərc olunan yazılar reklam xarakterlidir.

Qəzet 1991-ci ildən çıxır.

Əvəz Zeynallının şikayəti yenə təmin edilmədi

“Xural Yayınları” MMC-nin həbsdə olan baş direktoru Əvəz Zeynallının ev dustaqlığına buraxılması ilə bağlı qərardan verilən apellyasiya şikayətinə baxılıb. Bakı Apellyasiya Məhkəməsində hakim Qədim Babayevin sədrliyi ilə keçirilən prosesdə qərar elan olunub. Qərara əsasən, Əvəz Zeynallının şikayəti təmin edilməyib və birinci instansiya məhkəməsinin qərarı dəyişdirilmədən saxlanılıb.

Qeyd edək ki, Baş Prokurorluğun yaydığı məlumata əsasən, istintaqla vəzifəli şəxs olan “Xural Yayınları” Məhdud Məsuliyyətli Cəmiyyətinin baş direktoru Zeynalov Əvəz Tapdıq oğlunun “Baku Steel Company” şirkətinin müşahidə şurasının sabiq sədri, hazırda Bakı Ağır Cinayətlər Məhkəməsində təqsirləndirildiyi cinayət işi üzrə barəsində məhkəmə baxışı davam etdirilən Məmmədov Rəşad Hikmət oğlu haqqında təhqiredici məlumatlar yaymamaq, eləcə də barəsində müsbət imic formalaşdırmaq üçün müvafiq verilişlər hazırlamağı və edərək 2022-ci ilin avqust ayında onun müdafiəçisi Sadiqov Elçin Əli oğlunun vasitəçiliyi ilə Rəşad Məmmədovun yaxınlarından 20.000 manatı rüşvət qismində almasına əsaslı şübhələr müəyyən edilib. Toplanmış ilkin sübutlara əsasən Zeynalov Əvəz Tapdıq oğlu Cinayət Məcəlləsinin 311.3.3-cü və Sadiqov Elçin Əli oğlu Cinayət Məcəlləsinin 32.5, 311.3.3-cü (külli miqdarda rüşvət almaqda köməkçilik) maddəsi ilə təqsirləndirilən şəxs qismində cəlb edilməklə onlara həmin maddə ilə nəzərdə tutulmuş ittiham elan edilib və barələrində Bineqədi rayon Məhkəməsinin qərarı ilə 4 aylıq həbs qətimkan tədbiri seçilib.

Daha sonra Əvəz Zeynallıya Cinayət Məcəlləsinin 312-1 (vəzifəli şəxsin qərarına qanunsuz müdaxilə göstərmə-nüfuz alveri) maddəsi ilə də əlavə ittiham irəli sürülüb.

İranda universitet tələbələri dərslərdən imtina ediblər

İranda etiraz aksiyaları ilə əlaqədar tələbə birlikləri açıqlama yayaraq dərslərdə iştirak etməkdən imtina ediblər.

İndiyədək Tehran, Təbriz, Rəşt, Həmədan, Kərac və digər şəhərlərdə minimum 19 universitetin tələbələri dərslərə qatılmayacaqlarını elan ediblər. Tehranda Sənət Şərif Universitetinin 13 müəllimi ötən günlərdə etiraz aksiyalarında saxlanılan tələbələrə azad edilmədiyi zamanadək dərslər təşkil etməyəcəklərini bildiriblər.

Allah rəhmət eləsin!

Vəli Səmədli, Sultan Quliyev, Piriş Qaraoğlu, Əmir Şahbuzlu, Aydın Xanəliyev Bakı şəhərində yaşayan Rəhimovlar ailəsinə Mirzəməd Rəhimovun vəfatı ilə əlaqədar başsağlığı verir. Allah rəhmət eləsin!

Vəli Səmədli, Sultan Quliyev, Piriş Qaraoğlu, Əmir Şahbuzlu, Aydın Xanəliyev Bakı şəhərində yaşayan İsmayilovlar ailəsinə Firudin İsmayilovun vəfatı ilə əlaqədar başsağlığı verir. Allah rəhmət eləsin!

Sabiq nazirin məhkəməsində yeni faktlar üzə çıxdı

Sabiq əmək və əhalinin sosial müdafiəsi naziri Səlim Müslümovun məhkəməsində məlum olub ki, nazirliyin keçmiş əməkdaşı və qaynaqçının adına şirkətlər açılıb. Bu barədə şahid İbad İsmayilov Bakı Ağır Cinayətlər Məhkəməsinin hakimi Faiq Qəniyevin sədrliyi ilə keçirilən prosesdə deyib.

O bildirib ki, 2014-cü ildə Əmək və Əhalinin Sosial Müdafiəsi Nazirliyində işləyib: “Sonradan Qarabağ əlillərinə tikilən binalarda işləmişəm. Nazirliyin tikilməkdə olan obyektlərinə Natiq Əzizov rəhbərlik edirdi. Mənə təklif etdilər ki, adıma şirkətlər açılıb, tenderlərdə iştirak edək. Daha sonra adıma 3 şirkət - “Tala”, “Tala-1” və “Tala-2” şirkətlərini yaratdım, mən də həmin onlara rəhbərlik edirdim.

2015-ci ildə devalvasiya oldu və vəsait çatışmazlığı yaranıb. Bizə dedilər ki, hər evin müəyyən xərcləri var. Bunun üçün nazirliyin tikinti idarəsinə 6 min manat pul verirdik. Pulu əvvəl Toma xanıma təqdim etdik. Daha sonra isə Natiq müəllimə verdik. Birinci dəfə Qazax rayonunda 6 ev, ikinci mərhələdə isə 16 ev tikmişəm. Ümumilikdə, həmin evlərə görə Natiq Əzizova 132 min manat vermişəm.

Sonralar söylədilər ki, bir adam 3 şirkətlə tenderdə iştirak edə bilməz. Mən də ona görə məcbur olub şirkətin birini həyat yoldaşımın adına keçirdim. Birinci tenderdə bir evin qiyməti 54 min, ikinci mərhələdə isə 68 min oldu. Həmin evlərin hər birinin xərci 42 min manat idi”.

Digər şahid İlqar Mustafayev deyib ki, suvarma sistemlərində qaynaqçı işləyir. Şahid bildirib ki, 2014-cü ildə onu aldadıb ağı kağıza qol çəkdiriblər: “2021-ci ildə mənə çağıraraq söylədilər ki, şirkət rəhbəri olmuşam. Rəhbərlik etdiyim “Tunar” MMC evlər inşa edib. Heç nədən xəbərim olmayıb. İstintaqda bildim ki, adıma şirkət açılıb. Şirkətdə kim rəhbərlik edib, kim ev tikib xəbərim yoxdur”.

Şahid Bəylər Musayev isə bildirib ki, onun adına “Şəki Construction” MMC təsis olunub: “Suvarma idarəsində işləmişəm, fəhlə adamam. Dedilər ki, bu ağı kağızı imzala. Mən də imzaladım. Bu şirkətlə heç bir əlaqəm olmayıb. Şirkətin şəhid ailələri üçün evlər inşa etdiyini eşitmişdim”.

Prosesdə Əmək və Əhalinin Sosial Müdafiə Nazirliyinin təsərrüfat şöbəsinin müdiri Pərviz Qarayev də dindirilib. O söyləyib ki, əvvəllər bizneslə

Nazirliyin keçmiş əməkdaşı və qaynaqçının adına şirkətlər açılıb

məşğul olub, 2014-cü ildən isə nazirlikdə şöbə müdiri vəzifəsinə təyin edilib. Nazirliyin idarə rəisi Natiq Əzizovun tələbə yoldaşı olub.

P.Qarayev qeyd edib ki, adına 17 şirkət açılıb. Onun sözlərinə görə, tenderlərdə iştirak etmək üçün şirkətlər özünün və yaxınlarının adına təsis olunub: “Mənim firmalarla birbaşa əlaqəm olmayıb. Gördüyüm işlərə görə nazirliyin mənə 181 manat borcu olub. Həmin borc bu gün də ödənilməyib”.

Məhkəmənin növbəti iclası oktyabrın 3-nə təyin edilib.

Qeyd edək ki, S.Müslümov Azərbaycan əmək və əhalinin sosial müdafiəsi naziri vəzifəsində işlədiyi müddətdə nazirliyin fəaliyyət istiqamətləri üzrə əlillərin və sağlamlıq imkanları məhdud uşaqların reabilitasiyası və sosial müdafiəsinin təşkil edilməsi, işəgötürənlərin əmək, məşğulluq və sosial müdafiə məsələləri ilə bağlı fəaliyyətlərinə dövlət nəzarətinin həyata keçirilməsi və digər səlahiyyətlərin yerinə yetirilməsi zamanı çoxsaylı sui-istifadə hallarına yol verməsinə dair faktlar Dövlət Təhlükəsizliyi Xidmətinə araşdırılıb.

Toplanmış materiallar əsasında başlanılan cinayət işi üzrə S.Müslümovun xidməti vəzifələrinin icrası ilə əlaqədar özü üçün qanunsuz üstünlüklər əldə etmək məqsədilə qulluq səlahiyyətlərindən tamah niyyəti ilə qulluq mənafeyinə qəsdən zidd olaraq istifadə edib dövlətin qanunla qorunan mənafələrinə ağır nəticələrə səbəb olan zərər vurmasına, habelə onun tərəfindən təbəcciliyində işləyən vəzifəli şəxslərdən vasitəçi kimi istifadə et-

məklə müxtəlif rayonlarda əlillər üçün fərdi yaşayış və internat evlərinin tikinti-təmirinin aparılması işlərini yerinə yetirən fiziki və hüquqi şəxslərə ayrılmış pul vəsaitlərinin bir hissəsinin tələb edilərək alınmasına əsaslı şübhələr müəyyən edilib.

Həmçinin S.Müslümovun nazirliyin Dövlət Əmək Müfəttişliyi Xidməti tərəfindən ölkə ərazisində istehsal, sosial-məişət və iaşə təyinatlı obyektlərin inşası və yenidən qurulması zamanı əməyin mühafizəsi tələblərinə əməl olunması, onların istismara buraxılmasına razılığın verilməsi, əməyin mühafizəsi tələblərinə uyğunluğu ilə bağlı müəssisələrdə aparılmış yoxlamaların nəticələrinə görə müxtəlif vaxtlarda külli miqdarda pul vəsaitləri qismində təkrar rüşvət almasına dair məlumatlar əldə olunub.

Eyni zamanda, Daxili nəzarət şöbəsi tərəfindən ərazi strukturlarında aparılmış yoxlamaların nəticələri ilə bağlı onun həmin nazirliyin müxtəlif ərazi şöbələrinin rəhbərlərinin hər birindən 10 mindən 30 min manatadək külli miqdarda təkrar rüşvət almasına əsaslı şübhələr müəyyən edilib. S.Müslümov və Cinayət Məcəlləsinin 179.4 (xüsusilə külli miqdarda ziyan vurmaqla mənimləmə və israfetmə), 308.2 (ağır nəticələrə səbəb olan vəzifə səlahiyyətlərindən sui-istifadə), 311.3.2-ci və 311.3.3-cü (təkrar külli miqdarda rüşvət alma), 313 (vəzifə saxtakarlığı) maddələri ilə təqsirli bilinir.

Daha sonra səhhətindəki problemlərlə bağlı sabiq nazir ev dustaqlığına buraxılıb.

Hazırladı: RƏŞAD

Səfərbərliyə etiraz edən gənc hərbi komissarlığı yandırdı

Rusiyanın Volqoqrad vilayətinin Uryupinsk şəhərində hərbi komissarlığı yandırılıb. Hurriyyet.az Rusiya KİV-ə istinadla xəbər verib ki, bu dəfə yanğını törədən şəxs yerində həbs edilib.

İlkin məlumatlara görə, şəhər saat 4 radələrində naməlum şəxs avtomobil Uryupinsk hərbi komissarlığının girişinə sürüb, daha sonra o, avtomobildən çıxıb və binaya “Molotov kokteylləri” atmağa başlayıb.

Bu zaman hərbi komissarlığın yaxınlığından keçən patrul həmin gənci görüb və həbs edib. Hərbi komissarlığı yandıran şəxs 35 yaşlı Mixail Filatovdur. Həbs edildikdən sonra o, səfərbərliyə qarşı olduğunu, bu yolla öz etirazını çatdırmaq istədiyini bildirib.

Yanğın qısa müddətdə söndürülüb.

// Çəkməli pişik” cizgi filmini çoxunuz görmüşünüz. Orada diqqəti çəkən maraqlı bir səhnə var, kral kolyaskası ilə ölkəni gəzir, haradan keçirsə göz önündə olan bağ-bağatın, qəsrlərin kimin olduğunu soruşanda “Markiz Karabasındır!” cavabını eşidir. Bizdə də hara ayaq qoysan meşələrin, yalçın qayaların, hətta dağ çaylarının kimə məxsus olduğunu soruşsan vəzifəli yırtıcıların adlarını eşidəcəksən. Hünərin var, dərinə get! Xalq nə kordur, nə də şüursuz qoyun sürüsü...

Rusiyanın təxribat mərkəzlərini idarə edənlər çox yaxşı görürlər ki, bizim hakimlər nə pəstahlardan çıxırlar, sayı bilinməyən general sürüsündən beş-altısı tutulsa da layiqli cəzasını alan yoxdur. Biri də cah-cəlalından mərhum edilməyib. Özlərini incidilmiş sayanlar da revanş odunda yanırırlar...

Ukrayna xalqının mərdana müqaviməti, onlarla dövlətin Moskva irticasının üzərinə qalxması, ölkə daxilində etiraz dalğasının kükrəməsi Putini səfərbərlik elan etməyə vadar etdi. Ümumi səfərbərliyi, böyük narahatlığı “qismən” sözü ilə ört-basdır etməyə çalışdı.

Artıq bir məsələ gün kimi aydındır, Moskva təbliğat maşınının bütün gücü ilə işləməsinə baxmayaraq Rusiya böyük sarsıntının bir addımlığındadır. Bunu Putin də, onun sadıq tərəfdarları da gözəl başa düşürlər. Bu “qismən” səfərbərlik təkcə Rusiyaya aid deyil, bu müstəqillik qazanmış, azad yaşamaq istəyən bütün respublikalarda hələ də kökü kəsilməmiş, “bəlkə də qayıtdılar” ümidi ilə yaşayan, istənilən təxribatı törətməyə hazır olan bütün ruspərəst qüvvələrə aiddir. Belə ki, arif insanlar çox gözəl başa düşürlər ki, kiçik bir səhlənkərlilik nəyə gətirib çıxaracaq.

Yaralanmış “şimal ayısı”ndan nə desəniz gözləmək olar. 1916-cı ildə Türküstanda törədilmiş dəhşətli qətləmi unutmayın! Şamaxıda, Gəncədə on minlərlə müsəlmanı qılıncdan keçirən yad planetlərdən gələnlər yox, ruslar, “inqilabçı” əsgərlər, matroslar idi. Yanvar qırğını, Xocalı dəhşətini unutmaq olar?

...70 il ərzində Azərbaycan qadınlarının kolxozlarda çəkdiyi zülm-sitəm, Bakı neftçilərinin müharibə illərində sutkada 12-15 saat işləmələri də-

İkinci “Şuşa əməliyyatı” ...

Prezident İlham Əliyev Azərbaycanı bəlalardan hifz etmək naminə daxilə ikinci “Şuşa əməliyyatı” həyata keçirməlidir...

mir-dümürdən düzəldilmiş döş nişanları, orden-medallarla ört-basdır olunurdu. Xəzərin çimərliklərində isə, kurort və sanatoriyalarda ancaq Rusiyadan gələn “xanımlar” istirahət edərdilər.

...Kommunist diktaturasının, Rusiyanın müstəmləkə siyasətinin nə olduğunu gözəl başa düşsəm də, amma hər şeyi qaralamaq kişilikdən deyil.

Xatırlayın, məmləkətin ideoloji atmosferini ensiklopedik biliklər sahibi Cəfər Cəfərov, alovlu vətənpərvər, nəsilərə nümunə Şıxəli Qurbanov kimi insanlar idarə edirdilər. Bəli, onlar kommunist idilər, hakim ideologiyaya da sadıq idilər. Kişilərin nə təmtəraqlı villaları vardı, nə də bahalı maşınları. Amma, onların (həm də onların cəbhəsində duranların) milli təəssübkeşliyini, vətənpərvərliyini indiki YAP-ın yüz minlərlə üzvünə qram-qram paylayardım.

Məsləki, əqidəsi hamıya bəlli olan Ramiz Mehdiyev Şıxəli Qurbanovun yerini verəcəkdə? Cəfər Cəfərov imkan verərdi ki, Misir Mərdanov kimi bir ünsür təhsil sistemini daş əsri səviyyəsinə çatdırsın və yerlilərini hara gəldi yerləşdirib, məktəbləri alverxanaya döndərsin?

Millətin təhsil sistemində nə Firudin bəy Köçərlinin, nə Azad Mirzəcanzadənin, nə Yu-

Xatırlayın, məmləkətin ideoloji atmosferini ensiklopedik biliklər sahibi Cəfər Cəfərov, alovlu vətənpərvər, nəsilərə nümunə Şıxəli Qurbanov kimi insanlar idarə edirdilər. Bəli, onlar kommunist idilər, hakim ideologiyaya da sadıq idilər. Kişilərin nə təmtəraqlı villaları vardı, nə də bahalı maşınları. Amma, onların (həm də onların cəbhəsində duranların) milli təəssübkeşliyini, vətənpərvərliyini indiki YAP-ın yüz minlərlə üzvünə qram-qram paylayardım.

sif Məmmədəliyev irsindən əsər-əlamət qalmadı.

...Oliqarxların, milyonçu məmurların dünya veclərinə deyil, onlar öz balalarını tamam başqa yerlərdə, başqa mühitdə tərbiyə edirlər, gələcəklərini də təmin edirlər.

Pulla ən yüksək erudisiyalı, ən adlı-sanlı alimi “ev müəlliminə” döndərmək asandır.

...Kasıbın gözəl qızını isə ya kənz taleyi gözləyir, ya da bir kasıb oğlunun evində gündəlik qayğılardan vaxtından

əvvəl qocalıb üzülmək.

Qələbə ab-havanı müəyyən dərəcədə dəyişdirsə də, amma köklü islahatların aparılması, zəhmli fərmanların verilməsi vaxtı da çatıb.

...Kasıbın oğlunu məmləkətdə nə gözləyir, onu da bilirik və görürük də.

...Yaramaz məmurların “misilsiz” xidmətləri sayəsində xalqla iqtidar arasında uçurum çoxdan yaranıb. Amma onun daha dərinləşməsinə imkan vermək dövlətə xəyanətdir.

“Çəkməli pişik” cizgi filmini çoxunuz görmüşünüz. Orada diqqəti çəkən maraqlı bir səhnə var, kral kolyaskası ilə ölkəni gəzir, haradan keçirsə göz önündə olan bağ-bağatın, qəsrlərin kimin olduğunu soruşanda “Markiz Karabasındır!” cavabını eşidir. Bizdə də hara ayaq qoysan meşələrin, yalçın qayaların, hətta dağ çaylarının kimə məxsus olduğunu soruşsan vəzifəli yırtıcıların adlarını eşidəcəksən. Hünərin var, dərinə get! Xalq nə kordur, nə də şüursuz qoyun sürüsü.

Putinin səfərbərlik fərmanı məhz bu xalqı boyunduruq altında saxlaya bilmiş bizim “dost-doğma” ruspərəst satqınlara, vəzifəli vampirlərə aiddir. Yəni məqamı gözləyin, kapitallarınız da, sərvətiniz də

qorunacaq, Rusiya öz sadıq köpəklərini ayağa verməyəcək. Dünyanın ən güclü dövlətlərindən adi diplomatik hörməti də görməyən Putin, Qarabağda növbəti dəfə “qazan qayanatmaqla” öz doğma xalqını da aldadır, yəni məni qınamayın, bu azərbaycanlılar qoymurlar ki, mən Ukrayna müşkülünü həll edim.

Perl-xarbor fəlakətindən sonra ABŞ polisi iki-üç günün içində “beşinci kolonna” məsələsini ən radikal üsullarla həll etdi. Şübhə altında olan, sədaqətləri qaranlıq qalan bütün insanlar konslagerlərə göndərildilər. Ölkədə yapon kəşfiyyatının beli qırıldı...

Rusiyanın təxribat mərkəzlərini idarə edənlər çox yaxşı görürlər ki, bizim hakimlər nə pəstahlardan çıxırlar, sayı bilinməyən general sürüsündən beş-altısı tutulsa da layiqli cəzasını alan yoxdur. Biri də cah-cəlalından mərhum edilməyib. Özlərini incidilmiş sayanlar da revanş odunda yanırırlar. Putinin son çıxışları bir məsələni labüd edir: Xalqdan Müzəffər adını, etimadı almış İlham Əliyev Azərbaycanı bəlalardan hifz etmək naminə daxilə ikinci “Şuşa əməliyyatı” həyata keçirməlidir. Bütün varlığımla əminəm onun bütün radikal tədbirlərini xalq alqışlayacaq.

Firuz HAŞIMOV

Eldar SABİR*Sabiq millət vəkili*

Qondarma “Göyçə-Zəngəzur Cümhuriyyəti” Türkiyə mediasında...

Əkrəm Açıqəl həqiqətənmi baş verənlərdən xəbərsizdir?

Türkiyənin TGRT televiziyasının ana xəbərində aparıcı Ekrem Açıqəl (Əkrəm Açıqəl) Azərbaycanla əlaqədar çox böyük çoxşu və həvəslə yayımladığı bir məlumata sükütsüz yanaşa bilmədiyimdən münasibətimi bölüşmək qərarına gəldim. Bəri başdan deyim ki, məsələnin bu basabasda, müharibənin getdiyi bir dövrdə meydana çıxarılması Azərbaycan üçün ziyanlı bir seçim yolu olduğundan, heç bir halda indilikdə qəbul edilə bilməz. Söhbət “Göyçə-Zəngəzur Cümhuriyyəti”nin yaradılması xülyasından gedir.

Əvvəla, Əkrəm bəyə yayımında Azərbaycana göstərdiyi qardaşlıq sevgisinə görə təşəkkür və şükranlarımı ifadə etməyi özümə borc bilirəm. Lakin verilişin zamanla səsləşmədiyini, bölgədəki insanların emosiyalarının və psixoloji vəziyyətlərinin daha da gərginləşəcəyinə əlavə stimül bəxş etdiyini nəzərə alsaq, Əkrəm bəydən üzr istəyərək onun xeyli tələsdiyini diqqətinə çatdırmağı vacib sayıram. Onsuz da Cümhurbaşqanımız İlham Əliyev, nəcə deyərler, səssiz-səmirsiz tarixi torpaqlarımızda Azərbaycan bayraqlarını sanca-sanca Göyçənin sahilində gedib çıxdı. Bu həqiqəti yayım boyu Əkrəm bəy özü də uca səslə dilə gətirdi. Milyona yaxın tamaşaçı auditoriyası olan böyük bir kanalın yoxlanılmadan, dəqiqləşmə aparmadan ana xəbərin titrindəcə bu cür anonsun yazması çox təəccübümə gəldi. Əkrəm bəy, ən azından titrinə “TÜRKİYƏ VƏ AZƏRBAYCANIN DƏSTƏYİ İLƏ KURULAN GÖYÇƏ-ZƏNGƏZUR CÜMHURİYYƏTİ” şüarını qaldırarkən, özlüyündə bir sualın cavabı üzərində dayanmalı idi. Bu Rizvan Talıbov kimdir, haradan çıxdı!? Və ya onu hansı nüfuz və təcrübəyə görə bizim başımız üstə qoydular!?

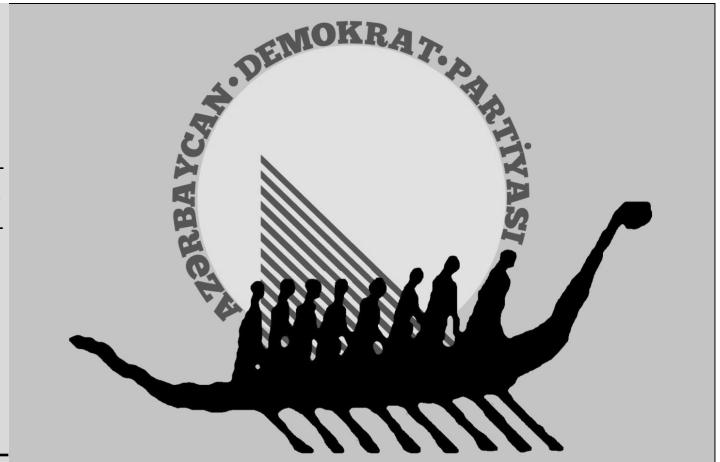
Mən, bu yaşa çatsa da, onun 5-10 nəfəri idarə edəcəyi bilgisinə malik deyiləm. Bu müraciətlə sayın Əkrəm bəy əgər Azərbaycanın millət vəkiliyərinin adam barədə söylədikləri ilə öncədən tanış olsaydı, inanmıram ki, belə davranış nümayiş etdirəydi. Yaxud tanınmış yazar olaraq təfərrüatları Türkiyənin özündəncə öyrənməyə onun qabağını kəsəcək bir əngəl çıxarmaz. Bəlkə səhv edirəm. Ancaq Vikipediya girərək onun haqqında müəyyən məlumatlar toplaya bildim. Ekrem bəyin doğrudan türksevər bir yazar, qəzetçi olaraq qardaş Türkiyədə böyük nüfuzu vardır.

Azərbaycanın əleyhinə işləyəcək bu cür doğruçul yükə sahibliyi olmayan informatik məlumatları yaymaqla düşməni əlavə fürsətlə silalandırırıq. Müharibə şəraitində informasiya savaşının düzgün qurulması ciddi əhəmiyyət kəsb edir. Bu mənada mən dövlət başçısının 44 günlük və son qısamüddətli döyüşlər zamanı təkbaşına apardığı informasiya siyasətini tamamilə dəstəkləyirəm. Əkrəm bəyin TGRT-ki yayımı ilə əlaqədar müəyyən iradların olmasına baxmayaraq, onun prezident Əliyev barədə dediyi xoş sözlər diqqətimi çəkirdi.

Bütövlükdə isə dövlətin informasiya siyasətini aparan məsul şəxslərin işindən narazıyam. Nəinki mən, ictimai rəy bu fikirdədir. Onların informasiyalarının əsasında prezidenti yalan, doğru olmayan fikirlərlə yükləyib, öz şəxsi maraqlarını təmin etmək məqsədi ilə başqalarını vurmaq siyasəti durur.

Onlar haqqında yazım hazırda və yaxın vaxtda adbad çap etdirəcəyəm.

Dünən ADP İdarə Heyətinin ölkə və beynəlxalq aləmdə baş verən ictimai-siyasi vəziyyətə dair növbəti toplantısı keçirilib. Partiyanın mətbuat xidmətindən “Hurriyyet”ə verilən məlumata əsasən, toplantı iştirakçıları ilk növbədə Rusiyanın Ukraynaya qarşı başladığı hərbi təcavüzün, beynəlxalq təzyiqlərə baxmayaraq daha amansız formada davam etməsindən, hərbi əməliyyat adı ilə davam edən bu hərbi müdaxilənin qismən səfərbərlik elan edilməsi ilə daha geniş miqyas almasından, Ukraynanın bir sıra ərazilərində qeyri-qanuni olaraq referendum keçirməklə ilhaq siyasətini reallaşdırmaq cəhdlərindən ciddi narahat olduğunu bildirib.

“Ukraynaya qarşı müharibədə yer almayın...”

ADP Rusiyada yaşayan soydaşlarımıza müraciət etdi

Partiya “Göyçə-Zəngəzur Respublikası”nın yaradılmasını da qətiyyətlə pisləyib

Referendum məsələsinə diqqət çəkən partiya yetkililəri bu aktın beynəlxalq hüququn prinsip və normalarına zidd olduğunu, müstəqil bir ölkənin suveren hüquqlarına, ərazi bütövlüyünə qarşı yönəldiyini, separatizmin alovlanmasına xidmət etdiyini qeyd edib və dünya güclərini Rusiyanın bu avantürist, hüquqa, insani dəyərlərə zidd addımının qarşısını almaq üçün daha təsirli, daha effektiv addımlar atmağa, Rusiyanı beynəlxalq müqavilələrlə üzərinə götürdüyü öhdəlikləri yerinə yetirməyə məcbur etməyə çağırıb.

Rusiyada yaşayan azərbaycanlıların da bu səfərbərliyə zorən cəlb edilməsi məsələsinə toxunan rəsmilər bu tədbirlərin, Azərbaycan vətəndaşlığından çıxmayan soydaşlarımız üçün keçirli olmadığını qeyd edib. Hələ bir il öncə Rusiyada yaşayan soydaşlarımıza qeyd-şərtsiz Rusiya vətəndaşlığı verilməsinin sadələşdirilməsi ilə bağlı rəsmi çağırışlarının arxasında məhz bu gündü səfərbərlikdə onların iştirakını təmin etmək məqsədinin durduğuna diqqət çəkən İdarə Heyəti bu faktı indi aparılan hərbi müdaxilənin tərkib hissəsi kimi dəyərləndirib və soydaşlarımızı Ukraynaya qarşı müharibədə yer almamağa səsləyib.

İdarə Heyəti son günlər bir qrup avantürist tərəfindən “Göyçə-Zəngəzur Türk Respublikası”nın yaradılmasını elan etməsinə qətiyyətlə pisləyib, bu addımın Azərbaycanın milli maraqlarına xidmət etmədiyini, bütöv Azərbaycan ruhuna zidd olduğunu, ölkəmizin beynəlxalq aləmdəki imicinə zərbə olduğunu bildirib və hakimiyyəti realıqdan uzaq, millətimizi avantüraya sürükləyən bu şəxslər barədə lazımı tədbirlər görməyə çağırıb.

İdarə Heyəti İranda baş verən son hadisələrdən, rejiminin, öz haqları uğrunda mübarizəyə qalxan dinc vətəndaşlara qarşı tətbiq etdiyi zorakılıqlardan, gənc bir qızın rejim cəlladlarının qurbanına çevrilməsindən sonra hakimiyyəti

miyyət qüvvələri ilə geniş əhali kütləsi arasında qarşıdurmaların daha geniş vüsət almasından ciddi narahat olduğunu bildirib və bu faktın arxasında İranda teokratik rejimin orada yaşayan xalqlara qarşı etnik ayrı seçkilik siyasətinin, zəngün bir ölkə vətəndaşlarının yaşayış səviyyəsinə görə ən miskin durumda qalması, milli kimliklərinin ignor edilməsi, sosial-iqtisadi vəziyyətinin günü-gündən acınacaqlı hala düşməsi, insan hüquq və azadlıqlarının ən kobud formada pozulması, qadın azadlığının iyrenc üsullarla boğulması faktının durduğunu qeyd edib və İran yetkililərini insan haqlarına qarşı sayıq göstərməyə, hər cür zorakılığa son qoymağa çağırıb. İdarə Heyəti eyni zamanda hakimiyyəti hadisələrin məcradan çıxdığı, soydaşlarımıza qarşı fars rejimi tərəfindən hər hansı etnik zəmində təzyiqlər göstərildiyi halda onların hüquqlarını müdafiə etməyə, milyonlarla türk soydaşımızın haqq səsinə səs verməyə, onlara həyan olmağa çağırıb.

İdarə Heyəti son vaxtlar Ermənistanın siyasi oriyentasiyasında Qərbə meyli-

liyin artması, əhəlinin anti-Rusiya mövqə sərgiləməsi fonunda Azərbaycanda bu keçici vəziyyəti əsas götürərək bezi qüvvələrin Rusiya ilə daha da yaxınlaşmaya, Qərbdən üz döndərməyə üstünlük verməsi, dünyadan təcrid olunmuş Rusiya ilə hərtərəfli ilişkiler qurulması üçün canfəşanlıq etməsindən narahat olduğunu bildirib və xalqımızı bu ruspəst qüvvələrə qarşı ayıq-sayıq olmağa, öz gələcəyini iqtisadi, siyasi baxımdan geri qalan, daim tarixi, mədəni varlığını üçün təhlükə mənbəyi olan Putin Rusiyası ilə deyil, sivil Qərb dünyası ilə birgə qurmağa çağırıb.

İdarə Heyəti son zamanlar ölkədə gündəlik tələbat mallarının qiymətlərinin durmadan artması məsələsinə də münasibət bildirib. İdarə Heyəti baş verənlərin heç bir iqtisadi əsaslarının olmadığını, bu halın əhəlinin aztəminatlı təbəqəsinin var-yoxdan çıxmasına gətirib çıxmasına xidmət etdiyini qeyd edərək, hakimiyyəti ölkədə süni qiymət artımının qarşısının alınması istiqamətində təcili tədbirlər görməyə çağırıb.

Hazırladı: KƏNAN

Rusiyada qismən səfərbərlik elan olunduqdan bir qədər sonra, daha dəqiq desək, sentyabrın 23-dən 27-dək Ukraynanın rus qoşunlarının nəzarətində olan Xerson, Zaporijje, Donetsk və Luqansk vilayətlərində Rusiyaya subyekt kimi qoşulmaq üçün referendum başlayıb. Bununla bağlı axar.az-da yer alan məlumata görə, ABŞ prezidentinin milli təhlükəsizlik üzrə köməkçisi Ceyk Sallivan bildirib ki, Vaşinqton yaxın günlərdə sözügedən "referendum"un keçirilməsi ilə əlaqədar Rusiyaya qarşı yeni sanksiyalar elan edəcək.

Bu arada, Britaniya kəşfiyyatının yaydığı informasiyada isə deyilir ki, Rusiya səfərbərlik üçün lazım olan hər şeyi təmin etməkdə çətinliklərlə üzləşir və səfərbər edilənlər minimal təlimdən sonra cəbhəyə göndərilir: "İlk səfərbərlik qrupları artıq bazalara gəlir, on minlərlə çağırış vərəqəsi verilib. Bir çox Qərb tipli ordulardan fərqli olaraq, Rusiyada yeni çağırışçılar ilk təlimləri müəyyən təlim mərkəzlərində deyil, xüsusi bölmələrdə keçirlər. Səfərbər olanların çoxu əllərinə heç vaxt silah almayıblar. Təlimatçıların olmaması, Rusiyanın səfərbərliklə bağlı tələskən qərarı, onu deməyə əsas verir ki, əsgərlərin çoxu minimum lazımı hazırlıqla ön cəbhəyə atılacaq və onların da böyük itkilər verəcəyi ehtimalı var".

Rusiyanın Ukraynaya qarşı nüvə silahından istifadə edəcəyi ilə bağlı məsələyə gəlincə, ABŞ dövlət katibi Entoni Blinken bəyan edib ki, ölkəsinin bununla bağlı dəqiq hərəkət planı var: "Ruslara açıq şəkildə nüvə silahları barədə danışmamaq xəbərdarlığı etmişik. Bu məsələdə Moskvanın qarşılaşacağı ağır nəticələri bizdən öyrənməsi çox vacibdir". Ukrayna prezidenti Vladimir Zelenski isə hesab edir ki, Rusiya prezidenti Vladimir Putinin nüvə təhdidləri aldadıcı gediş deyil: "Dünya indi işğalçı dövlətin başçısına qarşı təzyiqləri davam etdirməli, oxşar ritorikanın qarşısını almalıdır. O bütün dünyanı qorxutmaq istəyir. Bu, onun nüvə şantajının ilk addımıdır. Düşünürəm ki, o, gediş edir. Düşünürəm ki, dünya onu bu təhlükəni törətməkdən saxlayır. Davam etməliyəm. Ona təzyiq etmək lazımdır".

"Bütün Rusiya boyu hərbi səfərbərliyə qarşı baş qaldıran etirazlar sərt xarakter almaqdadır, hərbi komissarlıqlara, hakim partiyanın qərarlarına və dövlət idarələrinə hücumlar artır"

Beləliklə, "Hürriyyət"ə açıqla-

"Putinin yeni ili görməsi böyük möcüzə olacaq"

Xaqani Cəfəri:
"Artıq hərbi səfərbərliyə qarşı baş qaldıran etirazlar məcrasından çıxmaq ərəfəsindədir"

masında Vladimir Putinin qismən səfərbərlik elan etməsindən sonra ilk 4 gün ərzində Rusiyanı 261 min nəfərin tərk etdiyini qeyd edən politoloq Xaqani Cəfərinin sözlərinə görə, elə bir vəziyyət yaranıb ki, Rusiya vətəndaşları ölkə sərhədlərini qanunsuz yolla keçməyə başlayıblar: "Rusiyanı əsasən mütəxəssislər tərk edir. Onların arasında isə mühəndislər, xüsusilə də informasiya texnologiyaları mühəndisləri və proqramçılar üstünlük təşkil edir. Rusiyanı tərk etməyən mütəxəssislərin bir hissəsi də orduya səfərbər ediləcək. Bütün bunların mənfi təsiri isə tezliklə cəmiyyətin və iqtisadiyyatın bütün sahələrində müşahidə oluna-
caq. "Aqora" hüquq-müdafiə təşkilatının rəhbəri Pavel Çikov bildirib ki, Federal Təhlükəsizlik Xidmətinin sərhəd xidməti hərbi komissarlıqların tələbi ilə Rusiya vətəndaşlarının ölkədən çıxışını qadağan etməyə başlayıb. Elə bir vəziyyət yaranıb ki, Rusiya vətəndaşları ölkə sərhədlərini qanunsuz yolla keçməyə başlayıblar. Bütün Rusiya boyu hərbi səfərbərliyə qarşı baş qaldıran etirazlar sərt

Ərəstun Orclu:
"Səfərbərlik kortəbii şəkildə aparılır və belə olduqda da Rusiyanın Ukraynada məğlubiyyəti qaçılmazdır"

xarakter almaqdadır. Hərbi komissarlıqlara, hakim partiyanın qərarlarına və dövlət idarələrinə hücumlar artır. Qismən hərbi səfərbərlik elan olunduqdan sonra Sankt-Peterburq, Nijniy Novqorod, Orenburq, Amur, Xabarovsk, Krasnoyarsk, Kalinqrad, Mordoviya və digər vilayətlərdə hərbi komissarlıqlara, Samara, Volqoqrad, Altay və Leningrad vilayətlərində inzibati binalara, Başqırdıstanda isə hakim "Vahid Rusiya" partiyasının qarargahına hücum olub. Qismən hərbi səfərbərlik çağırışına etiraz olaraq vətəndaşlar dövlət və ictimai binaları yandırmağa çalışırlar".

Politoloq hesab edir ki, artıq hərbi səfərbərliyə qarşı baş qaldıran etirazlar məcrasından çıxmaq ərəfəsindədir: "Şimali Qafqazda vəziyyət xüsusilə təhlükəli vəziyyətə almadır. ABŞ prezidentinin milli təhlükəsizlik məsələləri üzrə müşaviri Ceyk Sallivan deyib ki, Moskva nüvə silahından istifadə edərsə, ABŞ müttəfiqləri və tərəf-

daşları ilə birlikdə sərt cavab verəcəklər. Bu isə fəlakətli nəticələrə səbəb olacaq. ABŞ dövlət katibi Entoni Blinken isə CBS telekanalına deyib ki, Rusiyanın nüvə silahından istifadəsinə qarşı Ağ Evin mübarizə planı var. Bütün bu məlumatları bir araya gətirdikdə belə qənaət yaranır ki, qəsbkar diktatorun və ümumilikdə Rusiyanın yeni ili görməsi böyük möcüzə olacaq".

"Putin hakimiyyətdən kənarlaşdırılacağı halda daxildə və Ukrayna cəbhəsində dönüş yaranmayacaq, çünki..."

Siyasi şərhçi Ərəstun Orclu isə bu qənaətdədir ki, Putinin qismən səfərbərlik elan etməsinin başlıca izahı dünyanın "ikinci" ordusunun Ukraynadakı əvvəldən gözlənilən fəlakətli məğlubiyyətidir: "Rusiya ordusunun Ukraynadakı məğlubiyyəti artdıqca gərginlik daxili siyasi müstəviyə keçir və Putinin hakimiyyətinə yaranmış təhlükəni artırır. "Niyə qismən səfərbərlik?" sualının cavabı da elə bundadır. Belə ki, tam səfərbərlik faktiki hərbi vəziyyət deməkdir, bu isə öz növbəsində, ordunun və bütövlükdə hərbi qanadın ölkəyə, siyasətə, hakimiyyətə təsirinin artmasıdır. Putinin təmsil etdiyi KGB-FSB oliqarxiyası üçün bu, ən yol-verilməz ssenari demək olardı. Odur ki, öz hakimiyyətini qorumağa çalışan casus komandası çox güman ki, buna Putini qurban verməklə nail olmağı planlaşdırır. Bu mənada, həmin komandanın özünün ən təhlükəli rəqibi olan orduya əlavə səlahiyyətlər verməsi öz məhvini imza atmaq olardı. Qismən səfərbərlik də ilk növbədə bununla izah edilə bilər. Amma yeganə səbəb hakimiyyətdaxili mübarizə deyil, həm də hətta qismən səfərbərliyə də qarşı Rusiyanın böyük şəhərlərində başlayan etirazlardır. Etirazlar isə bütün kri-

minal-kreptokratik rejimlər üçün ən böyük təhlükə mənbəyidir. Daha bir səbəb isə tam səfərbərlik üçün həm də rəsmi müharibə elan olunması zərurətidir. Bu da Kremlin bugünkü sahibləri üçün başqa bir yolverilməz hal olardı. Müharibə elan olunması onsuz da beynəlxalq təcridə məruz qalan Moskvaya qarşı daha sərt addımların atılmasına rəvac verərdi. Rusiyanın dünyadakı rəqibləri isə buna çoxdan hazırdır və bu halda artıq müharibə təsisatları var gücü ilə işə düşəcəkdir".

Siyasi şərhçi qeyd edib ki, Rusiyada onun Ukraynaya qarşı hərbi təcavüzü nəticəsində baş verə biləcək siyasi gərginlik öz qızmar fazasına keçməkdədir: "Dünyanı nüvə silahı ilə təhdid edən Putinin və onun komandasının daha çox daxili durumdan narahatlığı göz önündədir. Bu da təbiidir, çünki Rusiya tipli rejimlərin ən qatı düşməni onların onilliklər boyu düş-

mən kimi davrandığı xalqlardır. Amma atılan və atılacaq bütün preventiv addımlara rəğmən, Rusiyanın qeyri-sabitlik burulğanına daxil olacağı artıq obyektiv reallıqdır. Bundan qismən qaçmağın yeganə yolu Putinin hakimiyyətdən kənarlaşdırılmasıdır. Bunun da yaxın zamanlarda baş verəcəyi qaçılmazdır, çünki Rusiyanın buna alternativ ola biləcək yolu kimi daxildə sərt rejim tətbiq etmək üçün də resursları tükənməkdədir. Qaldı Putinin hansı şəkildə yola salınmasına bu, artıq texniki məsələdir. Rus dövlətinin belə işlərdə azı 300 illik təcrübəsi var".

Ərəstun Orclu hesab edir ki, Putin hakimiyyətdən kənarlaşdırılacağı halda daxildə və Ukrayna cəbhəsində dönüş yaranmayacaq: "Çünki Ukraynanın öz torpaqlarını işğaldan tam azad etməkdə israrlı olması Rusiya ordusunun məğlubiyyətinin davamı, bu da öz növbəsində daxili gərginliyin artması demək olacaq. Putin rejimin çöküşü və hətta onun dekorativ dəyişikliyi belə, Rusiyanın postsovet ölkələrindəki, o cümlədən də Azərbaycandakı əlatıtlarının da məğlubiyyətinə yol açacaq. Bu da postsovet məkanda yeni ictimai-siyasi eranın başlanğıcı üçün şans demək olacaq. Şans isə hələ heç də mütləq baş verəcək reallıq demək deyil. Onu da qeyd edim ki, səfərbərlikdən qaçanlar arasında dünənə qədər Putinin Ukraynaya hərbi təcavüzünə dəstək verənlər də var və burada qeyri-adi heç nə yoxdur. Müharibəni, işğal dəstəkləyənlərin mütləq əksəriyyəti bir qayda olaraq bunu öz maraqlarına toxunanadək edirlər. Məsələnin başqa bir aspekti də səfərbərliyin əslində hansı həcmdə və hansı formada keçirilməsidir. Yayılan məlumatlara istinadla demək olar ki, bu, ən kortəbii şəkildə aparılır və belə olduqda da Rusiyanın Ukraynada məğlubiyyəti qaçılmazdır".

Vazeh BƏHRAMOĞLU

Azərbaycan Respublikasının Medianın İnkişafı Agentliyi

İctimai və dövlət maraqlarının müdafiəsi

Bugünlərdə BMT Baş Assambleyasının 77-ci yığıncağında çıxış edən Ermənistanın baş naziri Nikol Paşinyan əsassız, cəfəng uydurmalara Azərbaycanı ittiham edib. Belə ki, Ermənistanın Azərbaycana bölgədə "uzunmüddətli sabitlik və təhlükəsizliyi" təmin edən sülh sazişi imzalamağa hazır olduğunu iddia edən Paşinyan ölkəmizi Ermənistanın bəzi ərazilərini "işğal etməkdə" suçlayıb.

Düşmən ölkənin baş nazirinin sözlərinə görə, Azərbaycan Ermənistanla sülh sazişi, sərhədlərin demarkasiyası, regional kommunikasiyaların açılması gündəmindən istifadə edərək, özünü bölgədə, Ermənistanla sülhə nail olmağa səy göstərən ölkə kimi təqdim etməyə çalışır: "Sülh sazişinin ən əsas müddəalarından biri Ermənistan və Azərbaycan arasında qarşılıqlı surətdə ərazi bütövlüyünün tanınmasıdır. Biz artıq bunu etməyə hazır olduğumuzu bəyan etmişik, lakin Azərbaycan indiyədək bunu etməyib. Əksinə, Azərbaycan açıq bəyan edir ki, Ermənistanın bütün cənub və şərq hissələri, hətta paytaxt Yerevan Azərbaycan torpağıdır. Əgər Azərbaycan Ermənistan ərazisini tək nəzəri deyil, konkret olaraq beynəlxalq səviyyədə tanınmış 29 min 800 kvadrat kilometr təşkil edən ərazisini tanısaydı, bu, o demək olar ki, biz hər iki ölkənin ərazi bütövlüyünü qarşılıqlı surətdə tanıyaraq, sülh sazişini imzalaya bilərik".

Şübhəsiz ki, Nikol Paşinyanın BMT Baş Assambleyasının tribunasından dünya birliyinə müraciəti, Azərbaycana qarşı ünvanladığı əsassız ittihamlar nəticəsiz qalacaq, rəsmi İrəvanın gözlədiyi effekti verməyəcək. Məhz elə bu səbəbdən də Paşinyan daha təsirli dəstək əldə etmək məqsədiylə Ermənistanın "böyük bacısı" Fransaya işgüzar səfər edib. Ermənistanın Təhlükəsizlik Şurasının katibi Armen Qriqoryan isə ABŞ-a üz tutub.

**"Siyasi burulğana düşən
Ermənistan Azərbaycana**

"Ermənistan Azərbaycana hücum etmək üçün əlverişli məqam gözləyir"

**qarşı növbəti silahlı
təxribatlara əl atmaqla
vəziyyətdən
çıxmağa çalışır"**

Beləliklə, mövzu ilə bağlı mövqeyini "Hürriyyət"lə bölüşən Cənubi Qafqaz Təhlükəsizlik və Sülh İnstitutunun sədri, Milli Cəbhə Partiyasının sədr müavini, politoloq Məhəmməd Əsədullazadə hesab edir ki, Paşinyan BMT Baş Assambleyasındakı çıxışı ilə sülhdə maraqlı olmadığını etiraf edib: "Onu da qeyd edim ki, ABŞ prezidenti Co Bayden Ermənistanın müstəqilliyi günü münasibəti ilə Nikol Paşinyana təbrik məktubunda "Dağlıq Qarabağ xalqı" və Azərbaycanı Ermənistanla hücum etməkdə ittiham etməsi, həmçinin Minsk qrupunun fəaliyyətinə ehyam vurmağı, sərhəddə son hərbi eskalasiya fonunda Vaşinqtonun prosesləri qızıqdırmaq siyasətidir. Paşinyan bu kimi siyasi "dəstəkdən" istifadə edib, Azərbaycana qarşı yeni silahlı təxribatlara əl atır. Təbii ki, Vaşinqton Ermənistanla silah və lojistik yardım etməyəcək, amma siyasi mövqeyini ortaya qoymaqla İrəvanı Kremlin orbitindən uzaqlaşdırmağa çalışır. Məhz buna görə də Ermənistanla siyasi dəstək xətti götürülüb".

Milli Cəbhə Partiyasının sədr müavininin sözlərinə görə, Ağ Evin sərgilədiyi siyasi

kurs Ermənistanla ciddi böhrana yol açacaq və ölkə daxilində toqquşmaların baş verməsi ilə nəticələnə bilər: "Artıq Rusiyayönlü müxalifət toparlanıb Paşinyanın anti-Rusiya siyasətinə qarşı cavab addımları hazırlanır. Eçmişdə Ermənistanın baş keşişi İl Qarəginin vasitəçiliyi ilə rusiyayönlü eks-prezidentlər bir araya gəlir. Məqsəd ABŞ-ın Ermənistanla formalaşdırdığı siyasi proseslərin qarşısını almaqdır. Düşünürəm ki, məhz Eçmişdənin də bu prosesdə

növbəti dəfə atəşkəsi pozması və üç hərbcimizin yaralanması göstərir ki, bu ölkə danışıqlarda real nəticələrdən çəkinir. Belə ki, Ermənistan Azərbaycana hücum etmək üçün əlverişli məqam gözləyir. Lakin bu, onun üçün arzuolunmaz nəticələrə gətirəcək".

**"Əgər Ermənistan
hakimiyyəti həqiqətən
də sülh və sabitlik
istəyir, dövlətinin və
millətinin gələcəyini
düşünürsə, onda bunu
əməldə göstərməli,
sülh üçün tələsməlidir"**

Rəsmi Bakının İrəvana növbəti xəbərdarlıq etdiyini deyən Beynəlxalq Münasibətlər və Diplomatiya Araşdırmaları Mərkəzinin eksperti Kənan Novruzov isə bu qənaətdədir ki, Ermənistan iqtidarı yekun sülh məsələsində, sərhədlərin müəyyənləşdirilməsində maraqlı ola bilər: "Bunun üçün ən vacib faktor Türkiyədir. Şərqi

sabitlikdə maraqlı olduğunu deyiblər. Buna baxmayaraq, təxribatlar davam edir. Qeyd etmək lazımdır ki, Ermənistan iqtidarının qərarlarına təsir edə biləcək kifayət qədər qüvvə var. Bunlar həm daxiləki müxalifət, həm də Qərb və Kremlidir. Provokasiyaların məhz onların diktəsi və ya iştirakı ilə baş tutması istisna deyil".

Siyasi ekspertin fikrincə, hazırda rəsmi İrəvandan ən çox tələb olunan siyasi iradədir: "Əgər Ermənistan hakimiyyəti həqiqətən də sülh və sabitlik istəyir, dövlətinin və millətinin gələcəyini düşünürsə, onda bunu əməldə göstərməli, sülh üçün tələsməlidir. Təxribatları Ermənistan hakimiyyətinin törətməsinin və ya üçüncü qüvvələrin iqtidarı buna məcbur etməsinin bizim üçün heç bir fərq yoxdur. Paşinyan və komandası anlamalıdır ki, hər bir sabotaj onların işini daha da çətinləşdirir. Provokasiyaların davam etməsi Ermənistan iqtidarının onsuz da az olan şanslarının minimallaşması demək-

Məhəmməd Əsədullazadə:
"Təbii ki, bu, Paşinyan
üçün arzuolunmaz
nəticələrə gətirəcək,
məğlub olub
hakimiyyətini itirəcək"

Avropada davam edən müharibə, Qərblə Kreml arasında mübarizənin güclənməsi Ermənistanı narahat edir. Həmişə kiminsə diktəsi ilə xarici siyasət yeridən bir dövlət bir azdan sonra "ortalıqda qala bilər". Ona görə də İrəvan Ankara ilə diplomatik münasibətləri mümkün qədər tez bərpa etmək, onun "çətinli altına" keçmək istəyir. Türkiyənin qırmızı xətti isə məlumdur: Ermənistanın Azərbaycanın ərazi bütövlüyünə hörmət etməsi. Ermənistanın müxtəlif rəsmiləri, o cümlədən baş nazir Nikol Paşinyan, xarici işlər naziri Ararat Mirzoyan bir neçə dəfə Cənubi Qafqazdakı

Kənan Novruzov:
"Nikol Paşinyan və
komandası anlamalıdır ki,
hər bir təxribat onların
işini daha da çətinləşdirir,
onsuz da az olan
şanslarını minimallaşdırır"

dir. Odur ki, Paşinyan bunu anlamalı və tez bir zamanda sülh gündəliyinə qayıtmalıdır. Əgər sabotajlar gələcək günlərdə də davam edərsə, bu, düşməne bəla başa gələcək. Bizim təhlükəsizliyimiz naminə həm Qarabağda anti-terror əməliyyatı keçirməyə, həm də müəyyənləşdirilmiş dövlət sərhəddə düşmən təxribatlarına tutarlı cavab verməyə haqqımız var. Ermənistan şanslarını minimallaşdırmaq istəmirsə, gərək bizi bu hüquqlarımızdan istifadə etməyə məcbur etməsin".

Vazeh BƏHRAMOĞLU

Azərbaycanda “benzin mafiyası” ...

“Premium” markalı benzin Aİ 92 markalı benzindən ucuz alınır, amma baha satılır

Aparılan araşdırma zamanı bəlli olur ki, əslində daxili bazarda benzin satışını həyata keçirən kiçik bir qrup var. Həmin qrup əslində bir mərkəzdən idarə olunur. Onların eyni qaydada, 1 qəpik də olsun fərq olmadan idxalatda iştirakı ona gətirib çıxarıb ki, daxili bazarda qiyməti də bir mərkəz təyin edir. Deməli, bu qədər iddia edilən “müstəqil iş adamları” anlayışı, əslində, bir və bir neçə maraqlı qrupun əlindədir...

Azərbaycanda son aylarda sürücülər arasında pərakəndə satılan Aİ 92 benzinin keyfiyyəti ilə bağlı ciddi narazılıqlar var. Sürücülər bildirir ki, benzinin keyfiyyəti aşağı olduğundan, istifadələrində olan nəqliyyat vasitələri tez-tez sıradan çıxır.

Hazırda Azərbaycan Aİ-92 markalı benzinini idxal edir. Bunun da səbəbi Heydər Əliyev adına Bakı Neft Emalı Zavodunda təmir-yenidənqurma işlərinin aparılmasıdır. Cari ilin yanvar ayının 31-də bu markalı benzinin idxalı ilə bağlı olaraq vergi və rüsum güzəştləri tətbiq edilib. 4 aylıq güzəştlərdən sonra may ayında güzəştlər müddəti bitib. Bundan sonra da Azərbaycan pərakəndə olaraq satılan Aİ-92 markalı benzinin qiyməti artmayıb. Hansı ki, Tarif Şurası deyil, qiymətləri bazarda iştirakçıların tənzimlədiyinə dair dəfələrlə açıqlamalar verilib.

Lakin nədənsə son günlər dünya bazarında neftin qiymətinin aşağı düşməsinin Azərbaycanın daxili bazarına heç bir təsiri olmayıb. Dünya Birjalarında neftin qiymətinin aşağı düşməsi səbəbindən Avropa bazarlarında pərakəndə qiymətlərdə ən məşahidə edilməyə başlayıb. O zaman ortaya obyektiv bir sual çıxır - əgər Azərbaycanda da qiymətləri idxalçılar və bazar tənzimləyirsə, bizdə qiymətlər niyə dəyişmir?

Neft məsələləri üzrə ekspert İlham Şaban hesab edir ki, qiymətlərlə bağlı açıqlanan statistikada cavabsız suallar var. Ekspert hesab edir ki, bu açıq qalan suallara cavab almaq çətindir.

Eynilə İlham Şaban da deyir ki, neft qiymətləri ucuzlaşır, bu gün Brent-in ən ucuz partiyası 83 dollar 45-sentə satılıb. 13 iyul tarixdə Aİ-95 markalı benzinin 1 litrinin qiyməti bazar iştirakçılarının KARTEL sövdələşməsi ilə (çünki yüksəkotanlı benzinlərin qiyməti rəsmən dövlət tərəfindən tənzimlənmir)

Eynilə İlham Şaban da deyir ki, neft qiymətləri ucuzlaşır, bu gün Brent-in ən ucuz partiyası 83 dollar 45-sentə satılıb. 13 iyul tarixdə Aİ-95 markalı benzinin 1 litrinin qiyməti bazar iştirakçılarının KARTEL sövdələşməsi ilə (çünki yüksəkotanlı benzinlərin qiyməti rəsmən dövlət tərəfindən tənzimlənmir) bütün Azərbaycanda 2 manat təyin edildi...

bütün Azərbaycanda 2 manat təyin edildi. Həm hökumət, həm də istehlakçılar seyrçi mövqe tutdular. Yəni hökumət bunun bazarda İNHİSAR halı olmasını heç araşdırmadı. İstehlakçılar da etiraz etmədilər: yəni olan budur, alırsan al, almırsan maşınına milli istehsal olan 92 vur (xeyli istehlakçı elə sonuncu yolu tutub, çünki Aİ-95-in satışları ötən ilə, əsasən də 2020-ci ilə müqayisədə xeyli azalıb).

O zaman KİV-lər nə yazırdı? Bəs dünya bazarında neftin qiyməti 100 dolları, ona görə də idxal benzininin qiymətindəki artım da obyektivdir.

Bəs dünya bazarında neftin qiyməti 85 dollardan aşağı düşüb, bu, özünü Aİ-95 və Aİ-98-in qiymətlərində göstərəcəkmi?

İlham Şaban hesab edir ki, məntiqə göstərməlidir. “Çünki hələ sentyabrın 7-də Brent markalı neftin qiyməti ilk dəfə olaraq 86 dollardan aşağı qiymətə ticarət edilməyə başlamışdı. Düzdür, sonrakı günlərdə 93-94-ə qədər yüksəlsə də, amma sentyabrın 22-dən 90 dollardan aşağı qiymət diapozonunda ticarət edilir. Azərbaycanda yanacaq bazarında (o cümlədən idxalda) real rəqabət

mühiti olsaydı, təbii ki, hər YDM-də alıcılar müxtəlif qiymətlər görə bilərdilər və bu, da im üzü yuxarı gədən qiymətlər olmayacaqdı”.

“Hürriyyət” xəbər verir ki, hazırda ölkə ərazisində YDM-lərin sayı 900-dən çoxdur. Lakin bu günə qədər heç bir istehlakçı hansısa YDM-də digərlərindən fərqli qiymətə rast gəlməyib. Bu qiymət fərqi heç 1 qəpik də müşahidə olunmayıb.

Ortada açıq qalan suallar kifayət qədərdir. Hökumət açıqlamır ki, hazırda Azərbaycan daxilində litri 1 manata satılan Aİ-92 markalı benzindən əldə olunan gəlir nə qədərdir. Hökumət yenə də yaxasını kənara çəkib iddia edə bilər ki, bazarda idxalçılar da, pərakəndə satıcılar da müstəqil və özəl şəxslərdir. O zaman bu idxalçı hüquqi və ya fiziki şəxslər gəlirləri ilə bağlı olaraq niyə cəmiyyətə hesabat verirlər? Onlar bu hesabatları ictimaiyyətə açıqlamırsa, vergi, gömrük orqanları bu hesabatları açıqlaya bilər.

İlham Şaban qeyd edir ki,

belə hesabatlar Rusiyada və Türkiyədə mütəmadi olaraq açıqlanır.

Və adətən biz bu iki ölkədə taariflərin dünya bazarındakı qiymətlərə uyğun olaraq artıb-azaldığını da müşahidə edə bilərik.

İndi Azərbaycana idxal edilən Aİ markalı benzinlə “Premium” markalı benzin hesab olunan Aİ-95 markalı benzinin qiymətlərinə diqqət edək. Ekspert çox mühim bir məqama toxunur. Daxili bazarda pərakəndə formada satılan Aİ-95 markalı benzin, yəni “Premium”

qiymətləri bu şəkildə kim tənzimləyir? İdxalçılar ümumiyyətlə bu işin harasındadır? Təəssüf ki, hökumət bu suallara cavab vermir. Deməli, ortada olan fakt ondan ibarətdir ki, Azərbaycana aşağı oktanlı benzin idxal edilib. Və bunun üçün 2022-ci ilin birinci yarısında 150.8 min ton benzin idxal edilib və 173 milyon manat vəsait xərclənib.

“Elə bilməyin ki, Aİ-92 markalı benzinin idxalı H.Əliyev adına NEZ-da aprelin 4-dən mayın 25-dək davam edən təmirlərlə əlaqəlidir. Bəli, əlaqəsi var, amma tam yox. Çünki cari ilin ilk rübündə, təmirdən əvvəl Azərbaycan 50 min tondan çox Aİ-92 markalı benzin idxal etmişdi, II rübdə isə bu 100 min tona çatıb. Elə iyulda da idxal olub. Bilirsiniz nə qədər? Gündə 1,5 milyon litr! Əgər Aİ-92 markalı benzin ölkəyə gətirmək belə baha başa gəlsə, onda nədən Aİ-95-in qiymətini aşağı salıb, onun satış həcmələrini artırmağı düşünmürlər?, - deyə ekspert ritorik bir sual qoyur.

Aparılan araşdırmalar zamanı bəlli olur ki, əslində daxili

benzinin 1 tonu 978 dollar 17 sentə idxal edilir. Lakin bu benzin bazarda 1 litr üçün 2 manata satışı çıxır.

Bazarda 1 litri 100 faiz aşağı satılan, yəni 1 litri 1 AZN olan Aİ-92 markalı benzinin isə 1 tonu 1149 dollar 84 sentə idxal edilir. Sadə məntiqə belə nəticə çıxarmaq olar ki, ölkədə “Premium” markalı benzin daxili bazarda 1 manatdan da aşağı satılmalıdır. O zaman

bazarda benzin satışını həyata keçirən kiçik bir qrup var. Həmin qrup əslində bir mərkəzdən idarə olunur. Onların eyni qaydada, 1 qəpik də olsun fərq olmadan idxalatda iştirakı ona gətirib çıxarıb ki, daxili bazarda qiyməti də bir mərkəz təyin edir. Deməli, bu qədər iddia edilən “müstəqil iş adamları” anlayışı, əslində, bir və bir neçə maraqlı qrupun əlindədir.

İqtisadiyyat Şöbəsi

Məhsə Amininin ölümü ilə İranda başlayan etiraz aksiyaları 10 gündür davam edir. Ölkədəki molla rejiminə qarşı etirazlar SEPAH və polis qüvvələrinin müdaxiləsi və bəzi hərbiçilərin öldürülməsi ilə müşayiət olunur. Hökumət etirazların arxasında İran əleyhinə olan xarici qüvvələrinin durduğunu bəyan edib. Baş verənlərdə İsrailin və xüsusilə də Türkiyənin rolunun olduğu iddia edilir.

Qeyd edək ki, Tehran başda olmaqla, ölkənin böyük şəhərlərində aksiyalar hər gün gecə saatlarına qədər davam edir. Əhali öz evlərindən etirazçılara dəstək verir. Sosial mediada yayılan videolarda nümayişçilərin Tehranın Rey şəhərində yerləşən "SEPAH komandanlığının qərargahına" yürüş etdiyi müşahidə olunur. Jurnalistlərə nümayişçiləri izləməyə icazə verilmir. Həbs edilən jurnalistlər "casusluq"da ittiham olunurlar. Tutulanların sayı hər an artır və sayları dəqiq bilinməyən də, Tehran Jurnalistləri Birliyi 10 jurnalistin adını açıqlayıb. İRİNA təkə Mazandaran əyalətində 450 nəfərin həbs olunduğunu bildirir. Gilan əyalətinin polis rəisi burada 739 nəfərin tutulduğunu və onlardan 60-nın qadın olduğunu deyib. Dövlət televiziyası isə mitinglərdə 35 polis işçisinin həyatını itirdiyini bildirib.

Molla rejiminin interneti tamamilə kəsdiyi bildirilsə də, son məlumatlara görə, İlon Maskın qurduğu "Starlink" vasitəsilə İranda fasiləsiz interneti bərpa etmək mümkün olub. Maraqlıdır ki, "Starlink" üzərindən interneti vermək üçün yerüstü terminalların quraşdırılması mütləq olduğu halda İranda bu proses ləngiməyib və terminallar qurularaq internet verilməsi təmin olunub. Sanki sehirli bir əl baş verə biləcək ehtimalları hesablayıb və onların qarşısını əvvəlcədən almağa çalışıb.

Məlumdur ki, hazırda "poqquldayan İran qazanı" illərdir bezen asta, bezen isə iti temple qaynamaqdadır. Ölkədə ara-sıra vulkan kimi partlamaq dərəcəsinə çatan aksiyalar da baş verib ki, bunu əslində qiyam da adlandırmaq olar. Zillətdən, miskinlikdən, insana hörmətsizlikdən bezən cəmiyyətin qiyamı...

Amma indiyə qədər bu qiyamların ana qaynağı, lokomotivi Güney Azərbaycan, türk əhali olmuşdur. Dəfələrlə rejimin əzdiyi, işgəncə altında min cür əzab-əziyyətə məruz qalan türklər - azərbaycanlılar vəhşicəsinə yatırılan üsyanlardan bir növ təcrübə sahibi olublar. Bu səbəbdən, indi soydaşlarımız ehtiyatlı davranır və kimlərinə onları yem kimi istifadə etməsinə imkan vermək istəmir.

Sentyabrın 26-na olan xəbərlərə görə, növbəti günlər üçün Güney Azərbaycan şəhərlərində etiraz aksiyalarına çağırış edilib. Siyasi, milli və sosial media fəalları aksiyaları davam etdirəcəkləri barədə bildiriş və çağırışlar yayıblar. Sentyabrın 26-da Güney azərbaycanlı fəallar, başda Təbriz olmaqla, Urmu, Ərdəbil, Zəncan, Həmədan, Qəzvin, Xoy, Marağa və başqa şəhərlərdə etiraz aksiyalarını davam etdirəcəyi

Tehranın mərkəzi küçələrindən birində Xameneiye etiraz edən insanlar oğlu Müctəbanın atasının yerinə İranın növbəti dini rəhbəri postuna gətiriləcəyinə qarşı narazılıqlarını bildirib, bununla bağlı şüarlar səsləndiriblər.

Digər tərəfdən isə Rəisinin Xomeneinin yerinə onun postunu tutmaq üçün hazırlandığı da sızdırıldı. Rəisinin Xomeneinin davamçısı olmasından və sonradan prezident kürsüsünə sahiblənməsindən sonra, onun oğlu 53 yaşlı Müctəbanın ali dini lider postuna gəlməsinə etiraz etməyəcəyi məntiqli versiyadır. Buradan belə bir nəticə hasil olur ki, Rəisi xəttinin bu varianta yanaşması loyaldır.

Digər tərəfdən, İran parlamentinin spikeri Əli Laricaninin qardaşı Sadiq Laricaninin də Xomeneinin yerinə ali dini rəhbər postuna "göz dikdiyi" ehtimalı var. Həllədiçi məqam - molla rejiminin önəmli güc strukturu SEPAH-in hansı qanadın

ABŞ İranı parçalayır

İranda baş verən hadisələrin pərdəarxası...

barədə bildiriş və çağırışlar yayıblar. Axşam saat 18:00-da başlayaraq şəhərlərin mərkəzi meydanlarında keçirilən dinc etiraz aksiyalarında, həm də bu gündəkdə öldürüldüyü təsdiqini tapan 5 azərbaycanlının xatirəsi yad edilib.

"Hər gün uşaqlarımız qəddar İslam Respublikası rejiminin gül-lələri ilə öldürülür. Kərəcdə Hədis Nəcəfinin və Qəzvinde Cavad Heydərinin anaları övladları üçün ağlayırlar. Zalımların tufanını birdəfəlik dağıdaq", - deyərək öncədən bildirişlər də yazılıb. Amma çox təəssüf ki, milliyətçə kürd qızı Məhsanın ölümünün oyandığı, qaynatdığı etiraz dalğasını azərbaycanlı-türk

Əhalinin reaksiyası tez və geniş yayılmışdır. Bir çoxları saçlarını kəsdirir və ya məcburi baş örtüyü çıxarır, bəzi hallarda onları yandırır. Etirazçılar dərhal rejimi devirməyə və İslam Respublikasına son qoymağa çağırırlar. Bəs indi alovlanan qiyam dalğası uğurla nəticələncəkmi və əsas sual-Məhsanın qətlinin qığılcım, yaxud çaxmaq rolu oynadığı indiki üsyanın hədəfi nədir? Yəni üsyanın iştirakçıları nə istəyirlər?

gənclərinin ölümü oyandırır. Daha sadə dillə desək, bu məsələdə də kürdlə türkün qətlinə reaksiyada dünya tərəfindən qoyulan ikili münasibət, ikili standart özünü "gözə soxur".

Əhalinin reaksiyası tez və geniş yayılmışdır. Bir çoxları saçlarını kəsdirir və ya məcburi baş örtüyü çıxarır, bəzi hallarda onları yandırır. Etirazçılar dərhal rejimi devirməyə və İslam Respublikasına son qoymağa çağırırlar. Bəs indi alovlanan qiyam dalğası uğurla nəticələncəkmi və əsas sual-Məhsanın qətlinin qığıl-

cım, yaxud çaxmaq rolu oynadığı indiki üsyanın hədəfi nədir? Yəni üsyanın iştirakçıları nə istəyirlər?

Bildiyimiz kimi, uzun müddətdir ki, İranla ABŞ arasında Vyanada nüvə anlaşması üzrə danışıqlar gedir, hərçənd, hələ ortada yekun razılaşma yoxdur. Və İran prezidenti İbrahim Rəisi 2021-ci ildə seçilməsindən sonra ilk böyük beynəlxalq nitqini çərşənbə günü Nyu Yorkda BMT-nin 77-ci Baş Assambleyasında edərək, İrana qarşı "ikili standartları" tənqid edib və Birləşmiş Ştatların 2018-ci ildə Birgə Hərərəfli Fəaliy-

yət Planından (JCPOA) birtərəfli qaydada çıxmasını pisləyib.

Etirazların vaxtı İran üçün mühüm bir dövrə təsadüf edir. Belə ki, ali lider Ayətullah Əli Xameneinin xəstə olması ilə bağlı xəbərlər yayılır. Baxmayaraq ki, ali liderə yaxın mənbələr bu xəbərləri təkzib edir. Üstəlik, bəyan edirlər ki, o, bu yaxınlarda iki dəfə ictimaiyyətə çıxış edib. Amma bunun da Xomeneinin rolunu oynayan dublyor vasitəsilə təşkil edildiyi haqda iddialar var. Xüsusilə texnologiyanın belə inkişaf etdiyi bir zamanda...

İranın Xameneinin varisiyi ilə bağlı planı, eləcə də ABŞ-la nüvə anlaşmasını canlandırmaq üçün razılığa gələ bilmə ehtimalı dəqiq deyil ki, bu da ölkənin siyasi trayektoriyasına böyük təsir göstərəcək. Amma onu da deyək ki, iranlı etirazçılar Xameneinin yerinə gətiriləcək oğluna qarşı, "Müctəba ölənə, rəhbərliyi görməyəsən!" şüarını səsləndirirlər. Belə ki, ötən gecə

tərəfində olmasıdır ki, tərəflərin bir-birini üstələməsində bu faktor önəmlidir.

İrandakı rejimin xalqın iğtişaşlarını yatırması birinci dəfə deyil. Əlbəttə ki, son bir neçə il ərzində artan inflyasiya və ya suyun keyfiyyəti kimi sosial və iqtisadi ədalətsizliklərin əsas mövzu olduğu etirazlar baş verib. Məsələn, beynəlxalq tədqiqatlar üzrə dosent Məhəmməd Əli Kadivar bu etirazları fərqləndirən dörd amili sadalayır: qadınların öndə getməsi, ölkənin hər yerində tanınmış iranlıların etirazlara dəstək verməsi, adətən etirazlarda iştirak etməyən bir çox iranlının qadınlar və universitet tələbələri ilə həmrəylik nümayiş etdirməsi və etirazların etnik nüansı üstələməsi. Əlbəttə, hazırkı gərgin reaksiya iranlıların illərdə etiraz etdikləri bir çox amillərin və ədalətsizliyin, o cümlədən mübahisəli seçkilər və müxaliflərə qarşı şiddətli represiyaların nəticəsidir.

Rəisinin keçən ilin avqustunda seçilməsi onun bütün potensial islahatçı rəqiblərinin sıradan çıxarılması və İranda aşağı seçici fəallığı fonunda baş verib. Prezident seçkiləri İran siyasətindəki mötədil elementlərin daha sistemli şəkildə kənarlaşdırılmasının bir hissəsi idi. 2020-ci ilin parlament seçkilərində SEPAH 2016-cı ildəkindən üç dəfə çox namizədi iştirakdan kənarlaşdırdı. Hazırkı prezident Rəisinin isə bir zamanlar etirazçı insanlara di-van tutan cəllad rolunu oynadığı sirr deyil.

ABŞ-in Rusiya və Çinlə gözəl münasibətləri olan İranı ram et-

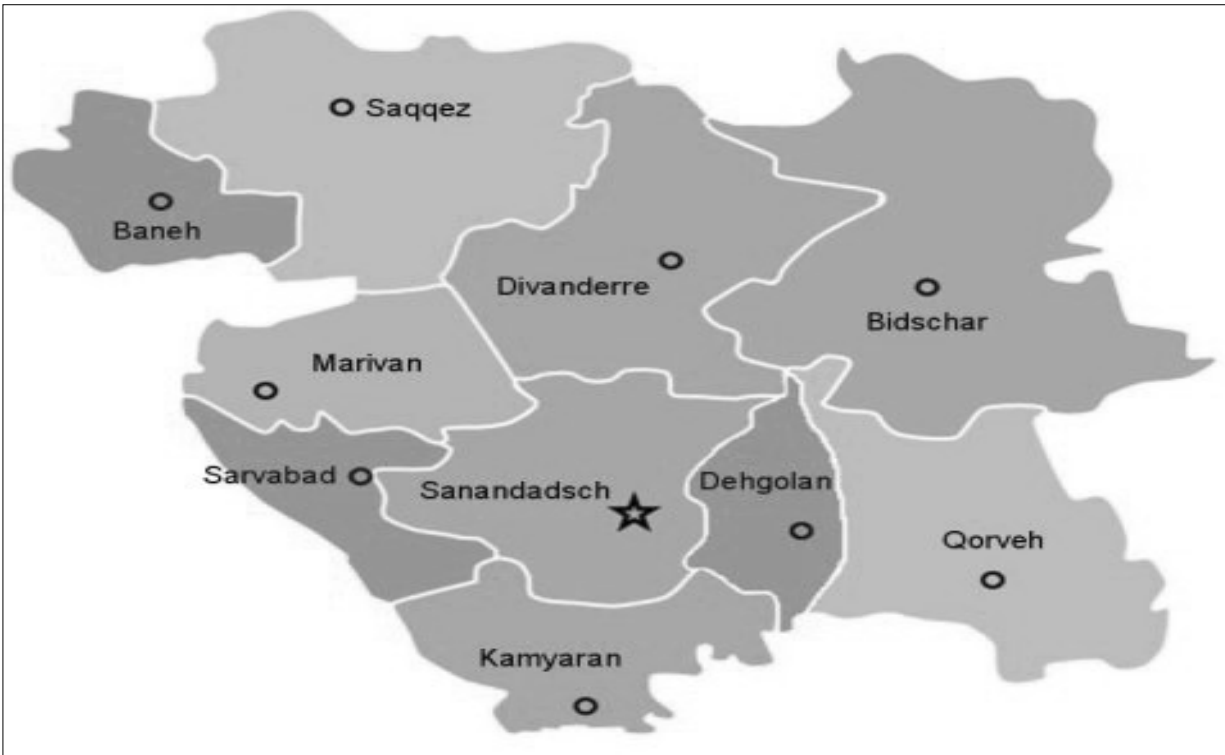
məsi, enerji istehsal bazarının şaxələndirilməsi üçün İranın da prosesə daxil olması məqsədilə hazırkı rejimlə anlaşması indiki məqamda Vaşqintonə gərəkdir. Amma görünür, Tehran ABŞ-la bu anlaşmanın qəşsində daha çox şey istəyir ki, Ağ Ev də Tehranı "sındırmaq", nə Çinə, nə Rusiyaya, nə Avropaya bağlanmaq, onun məhz Vaşinqtona "sədaqət andı içməsi" üçün etiraz aksiyalarına "start verdi".

Burada bir haşiyyə çıxıb, qəribə də olsa Nensi Pelosinin İrəvan səfərinin İranda etirazların başlaması ilə eyni tarixə düşməsini, həmçinin Pelosinin ermənilərlə farsların döyüş səhnəsini əks etdirən rəsm tablosuna diqqəti cəlb etməsini və bu nüansı vurğulamasını da təsadüf saymaq. Əgər güman etsək ki, İranda indi cövlan edən qiyamı alovlandırmaqda ABŞ-ın hansısa şəkildə əli ola bilər, Pelosinin erməni-fars döyüş səhnəsinin əks olunduğu tablo-

rejiminin getməsi qane edər. Amma türklərə lazım olan bu deyil. 1925-ci ildən bəri İranın Türk-Qacar dövlətindən fars-şuubi-rafizi dövlətinə çevrilməsindən bu yana soydaşlarımızın assimilyasiyası aparılır. Bizim və onların istəyi ilk öncə milli kimliyimizin azadlığıdır.

Bəs, ABŞ-ın İranın-molla rejiminin ram olmaması versiyasında bu coğrafiya üçün planlaşdırıldığı növbəti versiya nə ola bilər?

Məlumdur ki, İran-İraq müharibəsindən sonra zəifləyən İraq son bölünmə mərhələsinə qədəm qoymuşdur və orada varlığını ABŞ-ın dəstəyinə borclu olan Kürd Muxtariyyəti mövcuddur. Tarixi oçerk kimi məlumat verə bilərik ki, düz 76 il əvvəl Güney Azərbaycanla Türkiyənin arasındakı ərazidə Mahabad kürd dövləti mövcud olub və indiki İran Kürdüstanı o zamankı Mahabad Kürdüstanından daha çox ərazini əhatə edir. İndiki İran Kürdüstanına Sənəndəc, Banə, Bicar, Divandərə,

Kürdüstan bölgəsindən qıvcılmlanaraq alovlanan qiyam elə də məsum deyil. Hadisələrin pər-dəarxasında ABŞ dayanır. İndilik molla rejimini ram etməyə, tam itaətə zorlayan Vaşqintonun rejimlə razılaşa bilməmək variantında ehtiyat variantı var - İran Kürdüstanı, İraq Kürdüstanı, növbədə olan Suriya Kürdüstanı pazllarını birləşdirmək, Böyük Türk siyasi-iqtisadi məkanının baş tutmasını əngəlləmək üçün "Tirtistan" qurmaq. Azərbaycan-dan keçərək Mərkəzi Asiyaya, perspektivdə isə Rusiyadki türk məkanına yayılacaq Türkiyənin qarşısını "Tirtistan" ilə kəsmək. Azərbaycanla Türkiyənin qarşısına Ermənistandan başqa yeni bir sədd, "Tirtistan" səddi çəkmək...

Böyük ehtimalla Azərbaycanla Türkiyəni birləşdirən Zəngəzur dəhlizinin qarşısına İrandan Ermənistanə, eləcə də ikinci variant kimi Suriyaya-Aralıq dənizinə, Avropaya uzanan dəhlizin dikilməsində həm Çin, həm də ABŞ maraqlıdır. Belə ki, əgər ikinci variant işə düşərsə, ABŞ Kürdüstan kartını dövriyyəyə soxmağa nail olarsa İrandan keçməsinə planlaşdırdıqları İpək Yolu-nun bu güzərgahı "Yeni Tirtistan"-nın iqtisadi qalxınmasını zamanət altına almağa imkan verəcək. Anti-Türk məsələsində bütün qara qüvvələr əlbir olurlar.

Odur ki, bu "bədnam qanqrena" ikinci mərhələdə Güney Azərbaycan başlayaraq Zəngəzurdə dizayn edilməyə çalışılır. Azərbaycanın son günlərdə ən çox müzakirə olunan mövzusu olan, içində məşhur sabiq kürd Hizbullahçı Mehmet Ali Arslanın ilk sıralarda olduğu "Göyçə-Zəngəzur Respublikası"nın elan olunması da sıradan və məsum hadisə deyil. Güman ki, özünü Qərbi Azərbaycanlıların hədəfi kimi qələmə vermiş, amma hədəf çaşdıran "Göyçə-Zəngəzur Respublikası" da ABŞ-ın dizayn etdiyi qondarma "Tirtistan"anın hələ ki, özünü çox biruzə verməyən, "palazaltı" fitnələrindən biridir.

Bu səbəbdən, nə molla rejimi, nə İran əhalisinin əksəriyyətinin indiki qiyamdan gözələdiyi sekulyar fars dövləti güneyli soydaşlarımızın hədəfi ola bilməz. Bizim hədəfimiz 5 parçaya bölünmüş Azərbaycanın parçalarının birləşdirilməsidir, yənidən Böyük Azərbaycandır!

Ülviyyə ŞÜKÜROVA

İlhaməğa çalışsır?

Güneyli soydaşlarımız bu proseslərdə hansı mövqedə dayanmalıdır?

Gorvə, Merivan, Kamyaran, Saqqız şəhərləri aiddir və təxmini Ermənistan ərazisi qədərdir. Məhsə Amini də Sənəndəc şəhərindədir. İndisə İranın Kürdüstan ostanının Sənəndəc şəhərində etirazçılar bəyan ediblər ki, küçədə çadırlar quracaqlar və meydandan evlərinə qayıtmayacaqlar. Kürdüstan ostanlığının bir çox şəhər və şəhristanlığında vəziyyətin İran rejiminin nəzarətindən çıxdığı barədə məlumatlar gəlməkdədir. Əhalisi 1,6 milyon olan İran Kürdüstanı şimaldan Qərbi Azərbaycan, şərqdən Həmədan, Zəncan, cənubdan Kirmanşah ostanlıqları, qərbdən isə Şimali İraqa həmsərhəddir. Kirmanşahın Sunqur şəhristanlığı da əsasən Azərbaycan türklərinin məskunlaşdığı yer kimi tanınır. Həmədan, Zəncan və Qərbi Azərbaycan isə zədən Azərbaycan türklərinin məskunlaşdıqları ostanlıqlardır. Belə demək olarsa, İran Kürdüstanının

Məlumdur ki, İran-İraq müharibəsindən sonra zəifləyən İraq son bölünmə mərhələsinə qədəm qoymuşdur və orada varlığını ABŞ-ın dəstəyinə borclu olan Kürd Muxtariyyəti mövcuddur. Tarixi oçerk kimi məlumat verə bilərik ki, düz 76 il əvvəl Güney Azərbaycanla Türkiyənin arasındakı ərazidə Mahabad kürd dövləti mövcud olub və indiki İran Kürdüstanı o zamankı Mahabad Kürdüstanından daha çox ərazini əhatə edir...

qurulması planı baş tutarsa ki, fikrimizcə, bu ABŞ-ın bölgəni yenidən şəkilləndirmək və Türkiyə ilə Azərbaycanı Zəngəzur dəhlizini açaraq birləşmək planının qarşısını almaq planına daxildir, Vaşqintonun Ermənistandan başqa Kürdüstanı da böyüderək Azərbaycanla Türkiyənin arasında "Kürdüstan səddi" çəkmək fikrindən xəbər verir.

İran Kürdüstanının hazırkı qiyamda bu qədər fəal olmasının ilham mənbəyi ABŞ-ın himayəsində

olan Şimali İraq Kürd Muxtariyyətinə qaynaqlanır. Məlumatlara görə, İran Kürdüstanı ostanlığına məqsədlərinə çatmaqdan ötrü həm ideoloji-müstəqillik, həm lazımı silah-sursatın göndərilməsini İraq Kürdüstanı təmin edir ki, ostanlığın özünü müdafiə etməsi üçün kifayət qədər silaha sahib olduğu bildirilir və artıq kürdlərlə SEPAH qüvvələri arasında artıq əməlli-başlı savaşın getdiyi bildirilir. Bunun sayəsində İran Kürdüstanı silah-sursat, hərbi baxımdan Güney Azərbaycanından güclü və hazırlıqlıdır ki, bu da molla rejimindən sonrakı dövr üçün soydaşlarımızın-Güney Azərbaycanın bir çox əyalətlərinin təhdid altında qalması anlamına gəlir. Çünki İran

kürdləri yalnızca sahibləndikləri ərazilərlə kifayətlənmək niyyətində deyillər. Onlar Qərbi Azərbaycan, Həmədan və Zəncan kimi güneyli soydaşlarımızın bölgələrinə də iddialıdırlar və zaman-zaman bir çox soydaşlarımızın həyat şərtlərinin ağırlaşdırılaraq sıxışdırılması nəticəsində insanların evlərindən çıxarılaraq kürdlərin orada məskunlaşması xəbərlərinə rast gəlmışıq.

Uzun sözün qısası, 2022-ci il senyabrın 16-dan bu yana İranın

Hazırkı qiyamın da əsas şüarına hicabə qarşıdır. Sözsüz ki, öndə insan hüquqları, sosial narazılıq, dini qaydaların sosial-siyasi sferaya sırımına etiraz gəlir. Şübhəsiz ki, əhalinin türk seqmentini çıxarmaqla (ola bilsin ki, ərəb seqmenti də milli yönümlü ola bilər) indiki İran cəmiyyətinin qiyam səbəbi sosial-ictimai narazılıqdır. Onları İranın parçalanmasından daha çox, hazırkı molla

Azərbaycan Yazıçılar Birliyi-nin (AYB) XIII qurultayına sayılı günlər qalıb.

Hər zaman cəmiyyətin diqqət mərkəzində olduğu üçün AYB-də baş verən ən xırda hadisə belə böyük səs-küyə, qalmaqala səbəb olur. Qurultayın keçirilməsi tarixi açıqlandıqdan sonra bu məsələ də yazıçı və şairlər arasında ciddi müzakirə olunur. Əlbəttə ki, ən çox maarq doğuran məsələ AYB-nin sədr kürsündə kimin əyləşəcəyidir.

Bakupost.az mövzu ilə bağlı bir neçə müstəqil yazıçı və şairlərin fikirlərini öyrənib.

"AYB ədəbiyyatla yox, siyasətlə məşğuldur"

Yazıçı, jurnalist Pərviz Cəbrayıl istənilən ədəbi birliyin sonunun kolxoz quruluşu kimi olduğunu bildirib:

"Kolxoz sistemini sevmədiyimdendir ki, heç vaxt heç bir birliyə üzv olmamışam. "Eqo" istisnadı, çünki bu ad tam təsadüfi ad idi, mahiyyətə heç bir dəxli yoxdu, sırf yazarlarımızın normal qonorar alması üçün düşünülmüşdü. Ancaq bununla belə, onun da sonu kolxozfason bir şey oldu. Qaldı ki, "AYB nin 30 sentyabrda keçiriləcək qurultayından gözləntiniz varmı" sualına, buna belə cavab verim: O birliyə həttə sabah mən sədr olsam, - seçilsəm yox a, orda sədr seçilmir, təyin olunur, - yenə heç nə dəyişməyəcək. Dəyişən bəlkə də özüm olacağam. Çünki bunun təməli, bunun sistemi yanlışdır. AYB günümüzün siyasi par-

"AYB sosial təminat idarəsi kimidir"

Yazarlar qurultayla bağlı gözləntilərini AÇIQLADI

"Konkret bir gözləntim yoxdur"

Yazıçı Mübariz Ören hesab edir ki, artıq dövr AYB-nin daha çevik və impulsiv olmasını tələb edir:

"AYB varsa, qurultayı da olmalıdır. Heç vaxt AYB qurultaylarında olmamışam, konkret bir gözləntim də yoxdu. Kimi seçəcəklərsə, o da sədr olacaq. AYB bizə lazımdır? Lazımdısa, hansı formada, məzmununda lazımdır? Zənnimcə, AYB daha çevik, impulsiv, müasir qloballaşmış dünya ilə iç-içə olmalı,

ən yaxşısını dünyaya təqdim etməlidir, ən istedadlılarla işləməlidir. AYB-nin sovetdən qalmasında deyil problem, əsas problem onun köhnə qaydalarla idarə olunmasıdır. Bir sözlə, AYB-yə təzələnmək lazımdır".

"AYB-nin qurultayı artıq lətifə mövzudur"

Yazıçı Şərif Ağayar isə AYB-nin qurultayının artıq illərdə lətifə mövzusu olduğunu bildirib:

"AYB və onun qurultayı artıq lətifə mövzudur. Birini danışım izninizlə. Demək, gənc bir şair AYB-yə nota verir ki, mən Şuşaya aparmasanız, gününüzü göy əski-yə düycəm, Anar müəllimin qanını hər gün qaraldacam. İnanmırlar və adamı Şuşaya aparmırlar. Bir gün Anar ovqatı təlx vəziyyətdə Rəşad Məcid otağına çağırır deyir:

- O uşağı Şuşaya gedən dəstəyə yazın, yoxsa doğrudan da qanımı qaraldır.

- Axı necə? - Rəşad müəllim təəccüblə soruşur.

- Hər günorta nahar vaxtı gəlir pəncərəmin ağzına, "Qurultay" deyib qışqırır..."

"Mənim ədəbiyyatımıza yazığım gəlir"

Yazıçı, şair Cəlil Cavanşir də hesab edir ki, bu qurultayın əvvəlki qurultaydan heç bir fərqi olmayacaq, nəticə dəyişməz olaraq qalacaq:

"Mən AYB üzvü olmadığım üçün bu təşkilatla bağlı heç bir gözləntim yoxdur. Ümumiyyətlə, AYB-ni lazımsız, ədəbiyyata və mədəniyyətin inkişafına mane olan bir qurum hesab edirəm. Anarın bu qurultayda da vəzifədən gedəcəyinə inamım yoxdur və qurultayın maraqlı, qaynar keçəcəyini düşünürəm. Hər zaman olduğu kimi AYB üzvləri və qonaqlar toplaşib Anarı tərifləyib, qurultay üzvləri də Anarı seçib dağılısacaq. Anara yaxın olan mənbələrdən eşitdiyimə görə, AYB struktur dəyişikliyi edəcək, bir neçə yeni təyinat olacaq. Anar isə əbədidir, dönməzdir. Anarın krallığı da əbədidir. Bu baxımdan Anar müəllimə can sağlığı arzulayıram ki, öz tərəfdarlarına və təbəələrinə normal şərait yarada bilsin. Dövlətin pulunu havaya sovrurmağın ən gözəl nümunəsi kimi Mədəniyyət Nazirliyi ilə rəqabətə girmiş AYB bu sahədə qalıbdır. Əslində isə heç biri umrunda deyil, nə Anar, nə də onun krallığı. Mənim ədəbiyyatımıza yazığım gəlir. Belə davam etsə, heç nə düzəlməz deyil".

Bu gün Mətbuat Şurasının sentyabrın 24-də baş tutan qurultayı haqda yazmağı qərara almışdım. Amma mətbuatda Azərbaycan Yazıçılar Birliyinin (AYB) də yaxın günlərdə qurultay keçirməyə hazırlaşdığı haqda xəbəri oxuduqdan sonra, fikrimi dəyişməli oldum.

Öncə onu deyim ki, Mətbuat Şurasının seçki məzhəkəsi ilə bağlı yazımı təxirə salmağımın elə də ciddi bir səbəbi yoxdur. Sadəcə, belə güman etdim ki, son günlər mətbuatda və sosial şəbəkələrdə bu qurultay geninə-boluna tənqid edildiyindən, məlum "media şousu" haqda yeni bir fikir söyləmək çətin olacaq. Amma kimlərsə, bir çox baş redaktorlar, jurnalistlər kimi, mənim də yeni sədr Rəşad Məcidlə "anlaşma" içərisində olduğumu düşünə bilər deyə, yazımın sonunda öləri olaraq bəzi məsələlərə də işıq salmağa çalışacağam. Amma ilk olaraq AYB-nin şanlı qurultayı ətrafında baş verənlərə diqqət edək.

Dəyərli oxuculara məlum edim ki, bu, AYB-nin sayca XIII qurultayıdır. O AYB-nin ki, bundan öncəki 5 qurultayda (5 ildən bir keçirilir - red.) onun rəhbəri dəyişməyib. Sədr Anar Rzayev düz 31 il öncə oturduğu kreslosundan elə bərk-bərk yapışmış ki, bu müddət ərzində onu kimse yerindən tərpədə bilməyib. Bu baxımdan, AYB-nin növbəti qurultayı yazı-pozuyla

AYB-nin qurultayı, Rəşad Məcidin seçki məzhəkəsi

Araz BƏHMƏNLİ

məşğul olan hər kəsin marağına səbəb olub ki, görəsən, 84 yaşlı sədr bu dəfə də seçkilərə qatılacaq, yoxsa yerini gənclərə həvalə edəcək?

Gənc demişkən, hazırda AYB-də "gəncləri təmsil edən" yeganə namizəd sədr müavini Rəşad Məcididir ki, onun da nə az, nə çox düz 58 yaşı var. Prezident Administrasiyasındakı himayədarları onu Mətbuat Şurasının başına gətirdiklərindən, yəqin R.Məcid bundan sonra A.Rzayevi əvəzləmək fikrinə düşməz. Əlbəttə, AYB-də

hər kəsə bəllidir ki, sədr postuna sahib olmaq Rəşad Məcidin çoxdankı arzusudur. Adam bu arzunu reallaşdırmaq üçün bütün mümkün vasitələrə əl atıb, sədrliyin bircə addımlığınadək gəlib çıxmışdı. Amma, yəqin ki, Mətbuat Şurasının sədri vəzifəsini mənğirledikdən sonra, nə qədər üreyindən keçsə də, "yuxarı"dakılar AYB rəhbərliyini də ona həvalə etməzlər.

Belə olan halda AYB-nin yeni rəhbəri kim olacaq? Heç şübhəsiz, bu gün qələm əhlini düşündürən əsas sual da məhz budur. Təbii ki, həttə Anar Rzayevin yaxın çevrəsində belə, çoxları dəyişiklik tərəfdarıdır. Lakin bütün bunlarla yanaşı, 84 yaşlı sədri yenidən namizəd olmağa "həvəsləndirənlər" də var. Bu düşüncədə olanlar hesab edir ki, "A.Rzayev sədr postundan gedərsə, yazıçılar arasında qalmaqal daha da böyüyəcək və AYB-nin nüfuzu cəmiyyətdə sifra enəcək". Amma AYB-nin hansı "nüfuzundan" söhbət getdiyinə kimse aydınlıq gətirmək istəmir.

Kimşəyə sirr deyil ki, son günlər bəzi yazarların da dilə gətirdiyi kimi, "AYB ədəbiyyatla yox, siyasətlə məşğuldur". Bu baxımdan, A.Rzayevin rəhbər olduğu dönmə-

də tənqidçi yazarları pərən-pərən salması, Rəşad Məcid kimi "saray yazarları"nın öz ətrafına toplaması heç də təsadüf deyildi. Nəzərə alsaq ki, tənqid olmayan yerdə inkişafa nail olmaq qeyri-mümkündür, deməli, AYB-nin bu günə düşməsinin əsası düz 31 il əvvəl qoyulmuşdu. Məhz bunun nəticəsidir ki, indi əksər yazarlar, həttə Yazıçılar Birliyində təmsil olunan şəxslər belə, bu quruma kimin sədr seçilməsindən asılı olmayaraq, AYB-nin heç bir zaman itirilmiş nüfuzunu bərpa edə bilməyəcəyini düşünür. Üstəlik, hər kəs onu da bilir ki, növbəti qurultayda Anar Rzayev sədrliyə namizəd olmasa da, bu birliyin rəhbərliyinə gənc və müstəqil düşüncəli heç bir yazıçı və şairin seçilmə şansı yoxdur. Şübhə yoxdur ki, Rəşad Məcid ənənəvi "seçki metodu" ilə Mətbuat Şurasına sədr seçdirənlər, AYB-yə də yeni bir "Rəşad" tapacaqlar. Üstəlik, cəmi 3 gün əvvəl Mətbuat Şurasında seçib-seçdirmək fəndinin bütün detallarına yaxşı bələd olan Rəşad Məcidin də AYB sədrinin müavini olaraq bu qurultayda ön planda olacağını nəzərə alsaq, bu seçkinin nəticəsi haqda bəri başdan konkret fikir bildirmək olar...

İndi isə, oxuculara söz verdi-

yim kimi, Mətbuat Şurasının sonuncu qurultayı ətrafında cərəyan edən bir məsələyə diqqət yetirək. Sizlərə də bəlli olduğu kimi, sonuncu qurultayda İdarə Heyətinə üzv seçilən Niyaz Niftiyev ərizə ilə sədr Rəşad Məcidə müraciət edərək, "işlərinin çox olması səbəbindən" İH-nin işində iştirak edə bilməyəcəyini deyib və üzvlükdən imtina edib. İdarə Heyəti də müraciətini nəzərə alaraq, onu "jurnalistlərin VIII qurultayında namizədlər arasında olan və N.Niftiyevdən bir səs az toplamış Yeganə Hacıyeva" ilə əvəz edib. Halbuki qurultayda Niyaz Niftiyevin 89 səs, Yeganə Hacıyevanın isə 70 səs topladığı bütün sənədlərdə əks olunub. Belə olan halda Mətbuat Şurasının Y.Hacıyevanın N.Niftiyevdən "cəmi 1 səs az topladığı" haqda iddiasına nə ad vermək olar? Bu, aşkar saxtakarlıq deyilmi? Üstəlik, topladığı səslərin sayına görə Niftiyevlə Hacıyeva arasında daha bir neçə namizədin olduğunu da nəzərə alsaq, bu, eyni zamanda İdarə Heyətinə seçilməli olan həmkarlarımızın haqqının tapdalanması deyilmi?

Rəşad Məcid, bu saxtakarlıqla harayadək getməyi düşünürsən?!

XXI əsr müharibədə əhəmiyyətli yeni inkişaflar gətirib. Həm intuitiv, həm də bilərəkdən texnoloji inkişaf hərbi əməliyyatlar və taktikaların təkmilləşdirilməsinə səbəb olub. Rusiyanın Ukraynaya hücumu yeni texnologiyaların ənənəvi müharibəni necə dəyişdirdiyinin bariz nümayişidir. Bununla belə, Klauzevitsin qeyd etdiyi kimi, müharibə anlayışı dəyişməyib: “Müharibə düşmənimizi iradəmizi yerinə yetirməyə məcbur etmək üçün güc aktıdır”. Sual hazırkı müharibədə hansı növ yeni texnologiyalar və vasitələrdən istifadə edildi və bu dəyişikliklərin işğal kampaniyasının ənənəvi düşüncəsini necə dəyişdirdi. Ən əhəmiyyətlisi, döyüşün təbiətinin dəyişib-dəyişmədiyi eyni son məqsədə çatmaq üçün düşməni iradəmizi qəbul etməyə məcbur etməkdir.

Rusiya-Ukrayna müharibəsində bir neçə qabaqcıl hərbi texnologiya döyüş şəraitində sınaqdan keçirilib. Yavaş-yavaş, lakin davamlı şəkildə, Qərbin dəstəyi ilə Ukrayna qüvvələrinin ən müasir müdafiə silahları ilə silahlanmasına şərait yaradılıb. 1989-cu ildə hazırlanmış portativ tank əleyhinə raket olan “Javelin” onlardan biridir və son dərəcə effektiv olduğunu sübut edib. “Javelin” Ukraynada uğur nümunəsinə çevrilib və 1500-dən çox tankı məhv edərək, Rusiyanın hücumunun gedişatını Ukraynanın xeyrinə dəyişdirən silah olub, ancaq o, hələ də ötən əsrin silahıdır.

Avtonom və insansız sistemlər müharibənin gələcəyi hesab edilir. PUA-lar isə artıq müasir müharibənin bir hissəsidir. Yeni texnologiyalar insanların və maşınların qarşılıqlı əlaqəsini və birlikdə işləməsini dəyişdirir. Rusiya-Ukrayna müharibəsi əvvəlki bütün müharibələrdən daha çox PUA texnologiyası ilə müşayiət olunur. Müharibə başlayandan indiyədək Rusiyanın 100-ə yaxın aktivi PUA tərəfindən məhv edilib. Onlar Ukrayna silahlı qüvvələrinin uğurunda böyük, lakin həlledici rola malik deyillər. Hər iki tərəfin istifadə etdiyi müxtəlif tipli PUA var. Ukraynanın əməliyyat uğurunda mühüm rol oynayan ən vacib silab Türkiyə istehsalı “Bay-

ğı biliklərə aid edilə bilər.

Süni Zəka

Eyni dərəcədə vacib olan faktıdır ki, ukraynalılar təkmil Süni Zəka alətlərini ictimaiyyətə açıq olan təsvirlərə uğurla tətbiq edir, kritik məlumatlar yaradır. Ukrayna ölən əsgərlərin sosial media profillərini aşkar etmək üçün üz tanımadan istifadə edən Kiyevə proqram

rov kommersiya kosmik şirkətlərinin rəhbərliyinə birbaşa kömək üçün bir neçə təcili müraciət edib. Fedorov İlon Maskın tvitinə cavab verməsindən və Ukraynaya “Starlink” interneti ilə yardım edəcəyinə söz verdikdən sonra məşhurlaşdı. Mask sözünə sadıq qalıb. Bu gün Ukrayna PUA-ları Rusiyanın öncül mövqelərinə hücum etmək üçün “Starlink”dən istifadə edir. Digər kommersiya kosmos şirkətləri də cavab ve-

PUA: müasir savaşların silahı

Rusiya-Ukrayna müharibəsində texnologiyalardan istifadə çox şeyi dəyişəcək

raktar TB2”dir. O lazerlə idarə olunan sursatlar daşıyır və maşınları, qoşunları və hərbi stansiyaları hədəfə alır. Rusiya-Ukrayna müharibəsində ən çox istifadə edilən digər PUA ABŞ istehsalı olan “Switchblade” və Rusiyanın “Lancet” sistemidir. Onlar kamikadze PUA hesab edilir və hədəfi məhv etmək üçün özünü ona çırpır.

Yuxarıda qeyd etdiyimiz PUA-ların yüksək effektiv olmasına baxmayaraq, onların qiyməti nisbətən yüksəkdir. Ukrayna əsgərləri tərəfindən ən çox istifadə edilən PUA-lar elektron ticarət platformalarında satın alınan, smartfonla birleştirilə bilən integrasiya olun-

də heç vaxt təhlükədə olmayacaqsan” fikrini geri qaytarır. Aydın ki, Sun Tzu heç vaxt internetin varlığını və ya kəşfiyyat xidmətlərinin istənilən məlumatı əldə etmək üçün istifadə etdiyi digər inkişafı təsəvvür etmirdi. Buna baxmayaraq, məlumat axtarmaq və düşmənin imkanlarından xəbərdar olmaq fikri dəyişməz olaraq qalır. Bu zaman Ukray-

İnformasiya və sosial media dövründə telefona sadəcə bir klik etmək kifayətdir və insan çoxlu məlumat əldə edə bilər. Bu, böyük hərbi strateq Sun Tzunun “Düşməni tanısan, özünü tanısan yüz döyüşdə heç vaxt təhlükədə olmayacaqsan” fikrini geri qaytarır. Aydın ki, Sun Tzu heç vaxt internetin varlığını və ya kəşfiyyat xidmətlərinin istənilən məlumatı əldə etmək üçün istifadə etdiyi digər inkişafı təsəvvür etmirdi. Buna baxmayaraq, məlumat axtarmaq və düşmənin imkanlarından xəbərdar olmaq fikri dəyişməz olaraq qalır...

rib. Bu şirkətlər əsasən uzaqdan zondlama və peyk rabitəsinə diqqət yetirirlər. Onların göstərdiyi dəstək Rusiya qoşunlarının hərəkəti ilə bağlı vaxtında kəşfiyyat məlumatlarının çatdırılmasında və Ukrayna hərbi rabitə şəbəkələrinin işlək vəziyyətdə saxlanılmasında mühüm rol oynayır.

Aydın ki, Rusiya-Ukrayna müharibəsi bəşəriyyətin indiyədək gördüyü ən texnoloji müharibədir. Müharibə və onda bir-birinə qarışan hər şey aydın şəkildə dəyişib və təkamül edib. Bununla belə, insanların və dövlətlərin bir-birinə qarşı-qarşıya qoymağa sövq edən müharibənin mahiyyəti dəyişməz olaraq qalır. Yeni texnologiyalar, yeni döyüş sahələri inkişaf etsə də, son məqsəd eyni olaraq qalır - həmin üstün olmaq və suverenliyi qorumaq. Müharibə bitdikdən sonra bütün dünyada orduda köklü dəyişikliklər və islahatlar gözlənilir. Milli təhlükəsizliyinə sərmayə qoyan hər bir dövlət indi Süni Zəka da daxil olmaqla müxtəlif texnikalardan istifadə edərək məlumat toplayır. Müharibə başa çatdıqdan sonra bu verilənlər bazası gələcək müdafiə və təhlükəsizlik inkişafı üçün təlimat rolunu oynayacaq.

muş yüksək keyfiyyətli kameralara malik sadə kommersiya tipli PUA-lardır. Əsgərlər onlardan kəşfiyyat, müşahidə və nəzarət üçün istifadə edirlər.

İnformasiya və sosial media dövründə telefona sadəcə bir klik etmək kifayətdir və insan çoxlu məlumat əldə edə bilər. Bu, böyük hərbi strateq Sun Tzunun “Düşməni tanısan, özünü tanısan yüz döyüş-

na Silahlı Qüvvələrini planetin ən effektiv və bacarıqlı silahlı qüvvələrindən biri hesab etmək olar. Bu anlayışın əsas səbəbi ukraynalıların dünyanın ən güclü kəşfiyyat xidmətlərindən toplanmış kəşfiyyat və məlumatlara çıxışı olmasıdır. Dəqiq zərbələr, effektiv müşahidə və kəşfiyyat ən azı qismən Ukrayna Müdafiə Nazirliyinin qərblə müttəfiqlərdən aldı-

təminatı təklif edən “Clearview AI” ilə əməkdaşlıq edir və hakimiyyət bundan qohumlarını xəbərdar etmək və cəsədləri ailələrə çatdırmaq üçün istifadə edir.

Ukraynalılar rus əsgərlərinin şifrəsiz kommunikasiyalarından geniş istifadə etməsindən yararlanırlar. Süni Zəka üzərində işləyən “Tech Company Primer” ilə keçirilən rus rabitəsinə emal etmək və axtarış edilə bilən mətn bazasında Ukrayna silahlı qüvvələrinə aid məlumatları avtomatik vurğulamaq üçün öz kommersiya Süni Zəkaya malik səs transkripsiyası və tərcümə xidmətini dəyişdirib. Süni Zəka üzvlərlə analitikin eyni miqdarda məlumatı emal etməsini tələb edəcək sürətlə işləyir.

Kosmos

Müharibə başlayandan bəri, Ukraynanın Rəqəmsal Transformasiya Naziri və Baş Nazirin müavini Myxailo Fedo-

Firuz BAĞIROV

Azərbaycanda ət və ət məhsullarının qiyməti artmaqda davam edir. Son bir neçə gündür ki, ölkədə hər bir kiloqram mal ətinin qiymətində 1 manat, 1 manat 50 qəpik artım var. Xüsusən də Bakı və Abşeronda dana ətinin qiymətinin bahalaşması daha çox müşahidə edilir. Belə ki, sümüksüz dana əti hazırda 17-18 manat olub, halbuki bir müddət əvvəl bu, 13,5-14 manata təklif edilirdi.

Gəncə və ətraf rayonlarda da qiymət fərqləri aşkar görünür. Belə ki, burada sümüklü mal əti 12 manat 40 qəpik, sümüksüz mal əti 14 manat 80 qəpik, quzu əti isə 14 manat 40 qəpiyə təklif edilir.

"Hurriyyet" in əməkdaşı "Nəriman Nərimanov" və "Xalqlar Dostluğu" metrosu ətrafındakı bir neçə qəssabla söhbət edərək, qiymət artımının səbəbini aydınlaşdırmağa çalışıb. Qəssabların dediklərinə görə, bu bahalaşma yemin qiymətinin artması ilə bağlıdır. "Qarşıdakı aylarda mal ətinin qiymətində yenə artım olacaq. Bu, yemin qiymətinin artması ilə əlaqədardır. Əlbəttə, bu bahalaşmadan biz də razı deyilik. Sadəcə, hər kəs necə, biz də elə, "palaza бүрүн, elnən sürүн" məsəli kimi".

İqtisadçı-ekspert Pərviz Heydərov "Hurriyyet"ə verdiyi açıqlamasında bildirib ki, bahalaşmaya səbəb Rusiya-Ukrayna müharibəsi ilə əlaqədar olaraq, dünyadakı qiymət artımlarıdır. Onun sözlərinə görə, müharibə nəticəsində qiymət artımında kəskin şəkildə təkan baş verdi. "Ona görə də dünya ölkələrində bahalaşma, qiymət artımı daha sürətlə artmağa başladı. Bu bahalaşma ən çox ərzaq məhsullarında göründü. Səbəbi kifayət qədər aydındır. Enerji daşıyıcıları bütün dünyada bahadır. Rusiya-Ukrayna müharibəsi ilə əlaqədar olaraq enerji daşıyıcıları sahəsində, onun alış-verişində, daşınmalarında, tələb və təklifində ciddi problemlər ortaya çıxmış və zəncirvari əlaqə tamamilə qırılmışdır. Və nəticədə bir müddətdir ki, bütün dünyada açıq-aşkar enerji böhranı hökm sürür. Bu böhranla əlaqəli olaraq qiymət artımları baş alıb gedir. Əlbəttə, ən böyük dalğa ərzaq məhsullarına dəyir və bu da göz qabağındadır. Hələ şükür etməliyik ki, biz enerji daşıyıcıları sahəsində idxalçı deyilik, ixrac edən ölkəyik. Yəni Avrozonada ölkələri kimi, biz də bir sıra enerji daşıyıcıları üzrə kənarından asılı vəziyyətdə olsaydıq, onda bizdə qiymət artımları, bugünkü bahalaşma hansı səviyyəyə çatardı, onu təsəvvür etmək çətin olardı".

Ekspert qiymət artımının uzun müddət davam edəcəyini güman edir: "Rusiya-Ukrayna müharibəsi olmamışdan öncə, keçən ilin axırlarında proqnoz irəli sürülürdü ki, bahalaşma tendensiyası 2022-ci ilin 1-ci

Azərbaycanda ətin qiyməti niyə qalxır?

Pərviz Heydərov: "Dünyada mövcud olan enerji böhranı səbəbindən qiymət artımları baş alıb gedir"

rübünün sonuna, uzağı 1-ci yarısının yekununda səngiyəcək. Amma qeyd etdiyim kimi, Rusiya-Ukrayna müharibəsi bunu alt-üst etdi və bahalaşmaya, qiymət artımına böyük təkan verdi.

Bahalaşmanın nə vaxt səngiyəcəyi haqqında yenə proqnoz vermək çətinidir. Sadəcə olaraq aydındır ki, enerji böhranı dünyada nə qədər davam edəcək və enerji daşıyıcıları sayəsində bahalaşma nə qədər səngiməyəcək, qiymət artımı aradan götürülməyəcək. O zaman digər sahələrdə də biz bahalaşmanın, qiymət artımının səngiməsi haqda danışa bilməyəcəyik".

Bununla belə, iqtisadçı onu da deyib ki, növbəti illər ərzində qiymət artımının tempi aşağı düşə bilər: "Ancaq ümid var ki, növbəti il ərzində dünyada enerji böhranı səngisin və enerji daşıyıcılarının qiymətləri sayəsində bahalaşma alovu sönsün və nəticədə ərzaq məhsulları, eləcə də digər məhsullar üzrə də qiymət artımlarının tempi aşağı düşsün. Bu, hələlik nisbi proqnozdur. Mövcud vəziyyətdən yeganə çıxış yolu ondan ibarətdir ki, əhalinin bu bahalaşmadan az əziyyət çəkməsi üçün tədbirlər görülsün, müəyyən addımlar atılsın. Əhalinin sosial müdafiəsinin gücləndirilməsi diqqət mərkəzində saxlanılsın. Azərbaycanın cari ildə dövlət büdcəsinin icrası kifayət qədər müsbətdir. Bilirsiniz ki, yanvar ayının 1-dən sosial istiqamətdə bir sıra artımlar həyata keçirilmişdir. Cənab prezident İlham Əliyev cari ilin 1-ci yarısının yekununa dair hökumətə tapşırıq verdi ki, gələn ilin büdcə-

sində də növbəti artımların həyata keçirilməsi imkanı nəzərdən keçirilsin, araşdırılsın. Görünən budur ki, ən geci gələn ilin əvvəlinə əhalinin maaş, pensiya və sosial müavinətləri növbəti dəfə artacaq".

Aqrar sahə üzrə ekspert Vahid Məhərrəmov isə hesab edir ki, pandemiya sonrakı dünyada və ölkədə ətə olan tələbat artıb: "Xüsusilə, son bir il ərzində ət ölkə vətəndaşlarının istehlak səbəbindən mühüm yer tutmağa başlayıb. Lakin son dövrdə Rusiya-Ukrayna münaqişəsi dünyada ərzaq tədarükündə zəncirin pozulmasına səbəb olub. Tədarük zəncirinin pozulması bütün məhsulların qiymət artımına gətirib çıxarıb".

Ekspert hesab edir ki, Azərbaycan MDB məkanında ət istehsalı üzrə yüksək yerlərdə deyil: "Ümumiyyətlə, ölkədə ət istehsalı digər MDB ölkələri ilə müqayisədə azdır. Ölkədə ətin bahalaşmasının əsas səbəblərindən biri mal-qaraya verilən yemlə bağlıdır. Heyvandarlıqda istifadə edilən yemin qiyməti dünyada çox yüksəkdir və artmaqda da davam edir".

V. Məhərrəmovun sözlərinə görə, xüsusən, heyvanların kökəltməsinə istifadə edilən gündəlik yemin, apranın, buğdanın qiyməti 2 dəfə artıb: "Fermerlər heyvanlar üçün istifadə edilən buğda və arpanın bir qismini yerli tələbat hesabına, digər hissəsini isə idxal hesabına ödəyirlər. Bu isə ətin maya dəyərini artmasına səbəb olub".

V. Məhərrəmov hesab edir ki, heyvanların intensiv yemlənməsi üçün ölkədə kifayət qədər yem bazası olmalıdır: "Azərbaycanda yemçilik çox zəifdir, biz qüvvəli yemdən kifayət qədər istifadə edə bilmirik. Azərbaycanın qüvvəli ye-

mə olan illik tələbatı 2,5 milyon ton təşkil edir. Bu səbəbdən də bizdə yemləmə səviyyəsi aşağıdır".

Kənd Təsərrüfatı Nazirliyinin Heyvandarlığın təşkili və monitorinqi şöbəsinin müdiri Eldar Həsənov isə "Report"-a bildirib ki, kənd təsərrüfatının heyvandarlıq sektorunun inkişafı üçün əsas seqmentlərdən biri yem və yem bazasının düzgün təşkilidir: "Azərbaycanda bəzi yem və yem komponentləri var ki, onlar məhz idxaldan aslıdır, bura xüsusilə soya və günebaxan bitkisi kimi məhsulları, mineral-vitamin qarışıqlarını qeyd edə bilərik. Ölkəmizdə yem və yem komponentlərinin idxaldan asılılığını nəzərə alaraq cari ildə hökumət və dövlət tərəfindən mühüm qərarlar qəbul edilib.

Belə ki, Nazirlər Kabineti "Satışı əlavə dəyər vergisindən azad olunan heyvandarlıq və quşçuluq təsərrüfatlarında istifadə edilən yem və yem əlavələrinin Siyahısı" 1 təsdiq edilib ki, burada 72 adda yem bitkiləri və yem komponentləri öz əksini tapıb. Siyahıda nəinki ölkəmizdə ekilən yem bitkiləri, eyni zamanda hazırda dünyada heyvandarlıq sektoru üçün ənənəvi bitkilər də yer alıb. Qəbul edilmiş qərara görə yem və yem əlavələrinin təsnifatı ilə bağlı hüquqi baza yaradılmış, yem və yem əlavələrinin istehsalı və satışı ilə məşğul olan biznes subyektlərinə münasibətdə vergi inzibatchılığı asanlaşdırılmışdır. Bununla da çoxsaylı bazar subyektləri 72 növdə məhsulun (yem və yem əlavələrinin) istehsalı və satışı üzrə tətbiq olunan vergi güzəştlərindən bəhrələnməmiş olur. Əgər bu gün ailə-kəndli fermer təsərrüfatlarının hər birinin heyətində 3-5 baş ıribuynuzlu, yaxud da xırdabuynuzlu heyvan saxlanırsa, bu heyvanlara

çəkilən maya xərci yemə çəkilən maya dəyər xərcini üstələyir. Odu ki, istər saxlama şəraitinə görə, istərsə də maddi -texniki bazasının təminatı sahəsində kiçik təsərrüfatlar sıradan çıxmağa başlayır. Bu, birbaşa bazara təsir edir. Bazarda heyvan yemlərinin qiyməti liberallaşdırılıb, qiyməti bazar özünə tənzimlənir".

O əlavə edib ki, heyvandarlıqda yem sulu şirəli, qaba, qüvvəli yemlər kimi qrupa bölünür ki, burada da qüvvəli, balanslaşdırılmış yemlərin xüsusi rolu var: "Hazırda yem rasionunda qüvvəli yemə olan tələbat tam ödənilir. Belə ki, qüvvəli yemin hazırlanmasında yem bitkiləri ilə bərabər vitamin və minerallardan, digər əlavə komponentlərdən istifadə edilir. Qeyd olunduğu kimi bu komponentlər sırf idxaldan aslıdır və onlar məhsulun maya dəyərində birbaşa təsir edir. Beləliklə, yemin istehsalına çəkilən xərc özünü son məhsulda-

ət istehsalına da təsir edir".

KTN rəsmisi qeyd edib ki, ölkədə sənaye üsulu ilə yem istehsalı olan müəssisələr mövcuddur: "Onlar yerli istehsal olan yem bitkilərindən istifadə etsələr də bütün digər komponentləri xaricdən idxal edir. Dünya bazarında yem və yem əlavələrinin qiymətinin dəyişməsi, logistika xidmətlərinin artması idxal olunan məhsulların qiymətinə təsir etməklə, istehsalda da öz təsirini göstərir. Bir də torpaq resurslarımız o qədər deyil ki, biz bütün yem bazamızı özümüz təmin edə bilək.

Hazırda ölkədə soya bitkisi pilot layihə çərçivəsində ekilir-becərilir. Ölkənin soyaya olan illik tələbatı 150 min tondur. Bunun 120 min tonu birbaşa quşçuluq sənayesinin payına düşür. Bu sahənin stimullaşdırılması məqsədi ilə dövlətimiz tərəfindən qəbul edilmiş qərara əsasən idxaldan asılı olan soya, günebaxan, vitaminlərin və digər komponentlərin siyahısı hazırlanaraq ƏDV-dən azad edilib. Dövlətin yemlə bağlı qəbul etdiyi qərar bazarda quş ətinin istehsalına çəkilən xərci azaldır.

Qeyd etmək lazımdır ki, əvvəllər istehlak səbəbindən adambaşına düşən ət və ət məhsullarının payı 33 kq təşkil edirdisə, hazırda bu rəqəm 44 kq civarındadır. Respublikada aqrar sahədə aparılan stimullaşdırıcı tədbirlər ərzaq təhlükəsizliyinə istiqamətlənmiş hədəf olmaqla daima diqqət mərkəzindədir".

Hazırladı: Jalə FAMILQIZI

Üzeyir Hacıbəyli festivalı haqda qeydlər

Artıq on dördüncü ildir ki, ölkəmizdə Üzeyir Hacıbəyli festivalı keçirilir və hər il musiqi həyatımızda yeni mövsümün açılışını edir. 18-26 sentyabr tarixində baş tutan mədəni olay çərçivəsində üç musiqi gecəsini işıqlandırmağa çalışacam.

Festivalın ikinci günü, sentyabrın 19-da Ü.Hacıbəyli adına Bakı Musiqi Akademiyasının Böyük Zalında toplaşan musiqisevərlərin qarşısında dirijor Orxan Həşimovun rəhbərliyi ilə Q.Qarayev adına Azərbaycan Dövlət Kamera Orkestri çıxış etdi. Konsertin proqramına Türkər Qasımzadənin "Zühur", Ayaz Qəmbərlinin "Sentyabr buludları", Tahir İbişovun Piano və kamera orkestri üçün Konsert, Qara Qarayevin "Klassik süita", Fərac Qarayevin Piano və Kamera orkestri üçün Konsert əsərləri daxil idi. Dirijor Orxan Həşimovun ifadan öncə çıxış edərək texniki səbəblərə görə Qara Qarayevin "Klassik süita"sının və Fərac Qarayevin Konsertinin ifa edilməyəcəyini elan etməsi məni və inanıram ki, bütün dinləyiciləri məyus etdi. Fərac Qarayevin Piano Konsertinin ifaçısı Eldəniz Ələkbərzadəyə o "texniki səbəbi" sorduqda, solist bunu orkestrə dəvət olunmalı olan nəfəs alətləri ifaçılarının məşğul olmaları ilə izah etdi. Bəs "Klassik süita"?..

İlk olaraq Ayaz Qəmbərlinin "Sentyabr buludları" səsləndi. Qeyd edim ki, bu, əsərin ilk ifası idi.

Türkər Qasımzadənin səs (soprano) və orkestr üçün "Zühur" əsərinin solisti Əməkdar artist Fəridə Məmmədova oldu. Müğənninin ifasını orkestrdən savayı təbii və sinc müşayət edirdi ki, onların ifası da solistə həvalə edilmişdi. Fəridə xanımın əsərin yarısından səhnəni tərk etməsi, daha sonrakı səsləndirməni səhnə arxasından etməsi kimi detallar və ümumilikdə əsərin mahiyyəti onu performans janrına yaxınlaşdırırdı.

Tahir İbişovun piano və kamera orkestri üçün konserti də ilk dəfə ifa olunan əsərlər sırasına aiddi. Royal arxasında Fəqan Həsənlili idi. Əsəri dinlədikdə istedadlı bəstəkarın yaradıcı axtarışda olduğu diqqətdən yayınmırdı.

Bütün konserti "qapı çırpınları" müşayət etdi...

* * *

Festivalın dördüncü günü, sentyabrın 21-i Müslüm Maqomayev adına Azərbaycan Dövlət Filarmoniyasının Ka-

dirijor Orxan Həşimovun ifadan öncə çıxış edərək texniki səbəblərə görə Qara Qarayevin "Klassik süita"sının və Fərac Qarayevin Konsertinin ifa edilməyəcəyini elan etməsi məni və inanıram ki, bütün dinləyiciləri məyus etdi. Fərac Qarayevin Piano Konsertinin ifaçısı Eldəniz Ələkbərzadəyə o "texniki səbəbi" sorduqda, solist bunu orkestrə dəvət olunmalı olan nəfəs alətləri ifaçılarının məşğul olmaları ilə izah etdi. Bəs "Klassik süita"?..

mera və Orqan Zalında fortepiano musiqisi gecəsi baş tutdu. Azərbaycan Respublikasının Əməkdar artisti İslam Mənafov dinləyici qarşısına böyük proqramla çıxdı. Proqrama daxil: Qara Qarayev - 7 nömrəli prelüd A-dur, Adil Bəbirov - Tokkata, Domeniko Skarlatti - Dörd Sonata, Modest Musorqski "Sərgidən şəkillər", İohan Sebastian Bax - Ferruçço Buzoni - Çakona d-moll, Frederik Şopen - "Andante spianato" və "Grande Polonaise Brillante" (op.22), Aleksandr Skryabin - 9 sayılı Sonata (op.68) və Sergey Prokofyev - 7 nömrəli Sonata (op.83).

Konsert ifaçının təşəbbüsü

ilə cəbhədə döyüşərək həlak olan şəhidlərimizin xatirəsinə bir dəqiqlik sükutla başladı. Daha sonra söz musiqiyə verildi.

İlk olaraq Q.Qarayevin 7 sayılı A-dur Prelüdünü dinlədik. Məşhur əsərdən sonra məmləkətimizdə az-az səslənən D.Skarlattinin Sonataları ifa olundu. Konsertə yeni köklənən dinləyicinin fikrini mobil telefon səsi (ki, bu, konsertlərdə tez-tez baş verən qüsurdur), ən əsası isə ona olan gözlənilməz təpki dağıtdı. Solist anıdan musiqini yarıda kəsdi. Bununla yetinməyib dinləyicini bir neçə dəqiqə içində maarifləndirdi də. Hörmətdənmi, heyret-

dənmi, zala sükut çökdü.

İfasına qaldığı yerdən davam edən pianoçu növbəti əsər - rus bəstəkarı M.Musorqskinin "Sərgidən şəkillər" silsiləsini ifa edərkən bir daha musiqini yarıda kəsdi. Zəng çalan növbəti telefonun sahibi pianoçunun israrı ilə zalı tərk etməli oldu. "Ya zaldan çıxın, ya da konsert davam etməyəcək" deyən pianoçu qaldığı yerdən ifasına davam etdi. Zala sükut çökdü...

Dinləyiciləri bilmirəm, amma mən bundan sonra nə İ.S.Baxın "Çakona"sına, nə də rus bəstəkarları A.Skryabin və S.Prokofyevin sonatalarına odaqlana bildim. Hərçənd ki,

Şopenin "Grand Polonaise Brillante"sının heç zaman duyulmamış sürətlə ifa olunmasının, habelə bundan cuşa gələn dinləyicilərin gurultulu alqışlarının diqqətdən yayınması imkansızdı...

Proqramda adı həkk olunan Adil Bəbirovun "Tokkata"sı konsertdə ifa olunmadı.

* * *

Festivalın səkkizinci günü - sentyabrın 25-i Azərbaycan Dövlət Filarmoniyasının Kamera və Orqan Zalında "İlk ifalar" adlı konsert baş tutdu. Azərbaycan Dövlət Simli Kvartetinin ifasında Rəyza Hüseynovanın Simli Kvarteti, Elnarə Dadaşovanın "Ötəri an" ("Çeşmə başında") Simli Kvarteti, Azərbaycan Dövlət Fortepiano Triosunun ifasında Elmira Mirzəyevin Trio və səs yazısı üçün "Epitaf", Vüqar Məmmədovun Trio üçün Pyes, Azər Hacıəsgərlinin Trio üçün "3 havanın rəqsi", eləcə də pianoçular Leyla Əliyeva və Aynur Xəlilovanın ifasında Lale Cəfərovanın "Xatirələr" və "Laçın" (məşhur mahnının işlənməsi) pyesləri səsləndi.

Kvartet və triolar yüksək səviyyədə ifa edildi.

L.Cəfərovanın əsəri proqramda "İspaniyağı" kimi qeyd edilmiş, R.Hüseynovanın Simli Kvartetinin proqramda qeyd edilmədiyi halda yalnız II və III hissələri ifa edildi. Proqramda olan Sərdar Fəracovun "Azərbaycan rəqsi" konsertdə səslənmədi.

* * *

Üzeyir bəyin adını daşıyan önəmli festivalın gedişatında olan boşluqları bağışlanmaz hesab edirəm. İştirakçısı olduğum hər üç musiqi gecəsində proqramda qeyd edilmiş bəzi əsərlər nədənsə ifa olunmadı, bəzi çıxışların adları isə səhv və ya natamam idi. Konsertlərin proqram tərtibatında da uyğunsuzluqlar vardı. Bunlara "Xatirələr" kimi primitiv əsərin ciddi olayda yer alması, eyni zamanda önəmli bəstəkarlarımızdan olan Elnarə Dadaşovanın Kvartetindən cəmi bir hissənin səslənməsini misal gətirmək olar.

Bir-iki diqqətsizlik uğruna dinləyiciyə tərbiyə vermək istəyərkən isə unutmamalıyıq ki, qarşısında baş əydiyimiz xalqa marifçiliyimiz deyil, xidmətimiz olar ancaq.

Leyla Həmid Əhməd Xan

Yalanı yalanla məhv etmək mümkündürmü?

“Türküstan” qəzetinin 9-15 avqust 2022-ci il sayında Asif Aydınli “Azərbaycan cəmiyyətinə dözümsüzlüyü kim aşlayır?” adlı məqaləsində türk milli şüurunun oyanıb, türk milli və dövlət birliyi uğrunda mübarizədə ilk, lakin önəmli addımlar atmaqda olan türk millətinin bu müqəddəs və şərəfli işinin qarşısını almağa çalışan xarici düşmənlərimizin və onların xüsusilə türk milli birliyinin strateji həlqəsi olan Şimali Azərbaycan Respublikasında mövcud olan bir ovuc əlaltıları vasitəsilə müxtəlif uydurma dini şüarlar vasitəsilə bu milli birlik prosesini əngəlləmək məqsədilə, ən çirkin üsul və vasitələrlə ölkədə sabitliyi pozmaq, son nəticədə ölkənin müstəqilliyinə son qoymaq məqsədinin hədəfləndiyini bir neçə konkret fakt əsasında dəqiq göstərir. O haqlı olaraq yazır:

(Əvvəl ötən saylarımızda)

Bir neçə kəlmə mənəviyyatın nə olması barədə. Mənəviyyat anlayışı özündə bir çox mənəvi kateqoriyalara ehtiva edir. Cəsurluq, xeyirxahlıq, alimcənablıq, dözümlülük, dözümsüzlük, qorxaqlıq, həyasızlıq, utancaqlıq, hiyləgərlik, düzlük, məsuliyyətsizlik, məsuliyyətlik və s. mənəvi keyfiyyətin tərkib hissəsidir.

Mənəvi keyfiyyətlər genetik kod olaraq bütün bioloji canlılarda, onların konkret məzmun və mahiyyətindən asılı olaraq mövcud olur. Bu mənəvi kodların insan və ya heyvan olmasından asılı olmayaraq bütün canlılarda xarakter olaraq formalaşması prosesi isə hər bir konkret canlının növündən (insan, heyvan) və onun həyat tərz, həyat şəraitindən asılı olaraq formalaşır. Bu formalaşmanın ilkin mərhələsi instinktiv olaraq gedir. Prosesin sonrakı mərhələsi isə ətraf mühitin şüurlu qavranmasının müşahidə və şüurun bu prosesə birbaşa müdaxiləsi ilə davam edir. Məsələn, insanlarda dünyaya gətirdiyi övladına qarşı nümayiş etdirdiyi məsuliyyət, qayğıkeşlik demək olar ki, bütün heyvanlarda da müşahidə olunur. Bu prosesin insanlarda şüurlu, heyvanlarda isə instinktiv olaraq getməsinə baxmayaraq, bu proses bəzi hallarda heyvanlarda daha dayanıqlı olur.

Belə ki, heyvanlar dünyaya gətirdiyi balası özünü sərbəst idarə və təmin etməsinə qədər onun qeydinə qaldığı halda, insanlar bir çox hallarda bunu

etmir. Əlbəttə ki, bu halın yaranmasının da ən müxtəlif səbəbləri olsa da, fakt, fakt olaraq qalır. Bundan başqa, ən qədim dinlərin yaranma tarixi 3-4 min il olduğu halda, insanların, o cümlədən millətlərin yaranma tarixi bundan bir neçə dəfə çoxdur. Məsələn, təkcə türk dövlətinin yaranmasının bizə məlum olan tarixi on min ildən çoxdur, deməli türk millətinin yaranması tarixi bundan da çoxdur.

Xristian dininin yaranmasının 2000 il, islamın yaranmasının isə 1400 il tarixi var. Bu onu sübut edir ki, din nəinki islamın, hətta xristianlığın yaranmasından minlərlə illər öncə dünyada hegemonluq edərək özünün müsbət mənəvi keyfiyyətləri ilə bütün millətlərdən fərqlənən TÜRK MİLLƏTİNİN mənəviyyatının formalaşmasının mənbəyi deyil. Əksinə, türk dövlətləri zəifləyib başqa millətlərin dövlətləri tərəfindən məğlub edilib, torpaqları işğal, özləri isə inzibati əsarətə alındıqdan sonra türklərin qoluna vurulan inzibati köləlik qandalını daha da möhkəmlətmək məqsədilə onun zəkasına müxtəlif dinlərin məzmununa uyğun ideoloji qandal vurmaqla onun cəsurluq, məğrurluq, yenilməzlik və s. müsbət mənəvi keyfiyyətlərini sındıraraq, məhv edib, əvəzində onu başqalarının qulu olması fikrini aşılamaqla, öz tarixini, keçmişini, maddi və mədəni dəyərlərini unudub özünə özgüləşdirmək hədəflənib.

Məgər minlərlə il dünyada

hökmranlıq edən türk millətinin sərkərdələrinin, qəhrəmanlarının, alimlərinin (peyğəmbərlərinin), mənəviyyatı olmayıbmi? Olmayıbsa onda onlar dünyada necə hökmranlıq ediblər, olubsa niyə biz, bizləri qul etmiş, talan edib işgəncələrə məruz qoymuş düşmənlərin sərkərdələrinə, qəhrəmanlarına

BARİZ İBRAHİMOVUN qəhrəmanlığı bütün mənəvi dəyərlərin zirvəsi deyilmi? Elə bizim MÜBARİZİN, onunla birlikdə bizim həyatımıza, firavanlığımıza, azadlığımıza görə qəhrəmanlıqla həlak olan şəhidlərimizə, sağlamlığını itirən yaralı qazilərimizə, onların yaxınlarına biganə qalıb, öz qəhrəman-

Məgər minlərlə il dünyada hökmranlıq edən türk millətinin sərkərdələrinin, qəhrəmanlarının, alimlərinin (peyğəmbərlərinin), mənəviyyatı olmayıbmi? Olmayıbsa onda onlar dünyada necə hökmranlıq ediblər, olubsa niyə biz, bizləri qul etmiş, talan edib işgəncələrə məruz qoymuş düşmənlərin sərkərdələrinə, qəhrəmanlarına və s. belə kor-koranə “aşıq” oluruq?

na və s. belə kor-koranə “aşıq” oluruq?

Son 200 ildə rusların, ermənilərin türklərə qarşı törətdikləri soyqırımların, yandırdıqları kitablarla birlikdə əbədi zülmətə gömdükləri alimlərimizin, qəhrəmanlarımızın, maddi-mənəvi keçmişimizin şahidləri olan məlumatları, bu gün də Vatikanın gizli kitabxana və anbarlarında gizlədilmiş əşyay-dəlillərin biz türklərdən gizlədilməsinin hədəfi bizi özümüzə deyil, düşmənlərimizə “aşıq” etməyə hesablanmayıbmı? Hakimiyyət uğrunda nisbətən kiçik dəstə ilə daha çox sayı olan soydaşları ilə vuruşub öldürülən Hüseynin qəhrəmanlığının bizə dəxli varmı? Yaxud bizim torpağımızı, vətənimizi, deməli bizim özümüzü erməni əsarətindən, vəhşiliyindən xilas etmək məqsədilə TƏK erməni hərbi düşərgəsinə girərək 39 erməni döyüşçüsünü məhv edən MÜ-

lərimizin çölə atılan dırnağı ola bilməyəcək düşmənlərimizə, onların Məhəmmədə, Əlisinə, Hüseyninə və s. AŞİQ olmağımızın nəticəsidir ki, onlar bizə həqarətlə “torke xər (eşək türk) osyol karabaxskiy (qarabağ eşəyi)” deyir.

Borçalıda türklər onların yüz minlərlə ulu baba-nənələrinin ən qəddar üsullarla başlarını kəsib, yolboyu ağaclarıdan asan ərəb sərkərdəsinə hər il matəm saxlayıb, göz yaşları tökərək bunu dedə-babalarından qalma qiymətli irs kimi qiymətləndirir, Azərbaycan mətbuatında milyonlarla türkün qatili, dinc nümayişdə türk dilinin tədrisini tələb edən minlərlə türk gənclərini zindarlarda işgəncə verdirib çürütdürən, dinc nümayişçilərlə həmrəy olmaqda şübhəli bilinən yüzlərlə gənc türk qızlarının edamına etiraz edib, “onlar günahsız İran vətəndaşlarıdır, şəriətdə

bakirə qızların edam edilməsi ni qadağan edir” - deyən Ayə-tulla Monteziriyə soyuqqanlıqla, - “Əvvəlcə hamısını zorlayıb sonra asın ki, şəriətə uyğun olsun”, - deyib, onları dərəcəli R.Xomeyniyə məddahlıq edən palaz məqalələr çap edilir. Azərbaycan türklərinin milli mövcudluğu, mədəniyyətinin inkişafı üçün dəyəri heç nə ilə ölçülə bilməyən böyük xidmətlər göstərmiş Şah İsmayıl Xətaiyə deyil, ərəb sərkərdəsi Hüseynə möhtəşəm matəm təşkil edilir.

Yəhudi əsilli, alman K.Marks isə Şah İsmayıl Xətaiyə öz heyranlığını gizlətməyərək yazır ki, - “Əgər tarix dünyaya bir general bəxş edibse, heç şübhəsiz ki, bu Şah İsmayıldır. Nə Napoleon, nə Sezar, nə Atilla, nə Çingizxan, nə də digərləri onun kimi hərbi, savaşı deyildi. Çünki, bu qızılbaş şahı 14 ildə 14 ölkəni, 357 şəhəri fəth etdi və ordunun önündə savaşıra qahanda iz buraxdı”.

Bu gün orta məktəblərimizdə Azərbaycan dövlətinə, türk millətinə ermənidən də qatı düşmənçilik edən Tehranın şovinist fars rejiminin rəhbəri Ə.Xaməneyini mədh elən mahnılar öyrədib, oxutdurduğunu da əlavə etsək, bu “din”in millətimizə hansı mənəvi dəyərlər bəxş etdiyi aydın olur.

Yuxarıda qeyd etdiyim islahat proqramlarının strateji məddələrini işləyib hazırlamaq bizim üçün çətin məsələ deyil. Belə ki, bunun üçün ölkədə zəruri kadrlar potensialı mövcuddur. Lakin bu islahatların hazırlanması həyata keçirilməsində ölkənin aparıcı qüvvələri maraqlı olmadıqda bu proqramlar anbarda yatıb qalan mallar kimi nəticəsiz, o üzdən maraqsız bir məşğuliyyətdir. TÜRK millət olaraq tarixin gedişində qolumuza və zəhmimizə vurulan bu inzibati və ideoloji qandallardan azad olub, arınıb, durulub dünya çapında söz sahibi olan TURANINI quracaq. Lakin sırası vətəndaşlarımızdan tutmuş zəka sahiblərimiz, iqtidarımız, müxalifətimiz elmi həqiqətləri nə qədər tez dərk edib, hamısı elmi həqiqətlər nöqtəsində birləşə bilsə, bütün bu problemləri ən az müddətdə, ən az itkilərlə həll edərək zəruri islahatları daha ağırsız reallaşdırmaq mümkün olacaq.

Şapur QASIMI

Həyat çiçəklərindən üz çevirmə

**Həyat çiçək, məhəbbət
ondan çəkilmiş baldır.**

Viktor Hüqo

(Etüd)

Dahi fransız romançısı. Və bir də məşhur “Şərq motivləri” kitabının (1829) müəllifi. Bu, bir daha onu göstərir ki, gənc şair Şərq aləminə bələddir, şərqilərə məxsus milli ənənələrlə tanışdır. Şərq xarakterinə dərin rəğbət bəsləyir. Və o da Hüqoya yad deyil ki, Şərqdə məhəbbət bir can - ruh kimi qiymətləndirilir və onların dəruni hisslərində eşqlə qısqanclıq gözgözə uyuyur bir vücudda. Yoxsa o məşhur “Çadra” şeirinə Şekspirin:

Allahverdi Eminov

“Bu axşam Allaha dua aləmisənmi, Dezdimona?” misrasını epigraf seçməzdi. Qısqanclıq olan varlıqda məhəbbət yaş həddini vurub keçir, onun üçün qadın gözəlliyinə meftunluq, onu duymaq, vücudunu yaşatmaq gücü olur. Oxucular Viktor Hüqonun əsərlərində ifrat erotik səhnələrə: aşiq-məşuqenin sevgi macəralarına rast gəlmirlər. Onda Flobersayağı, Jorj Sand tipli, Lev Tolstoy təsvirli İntim dünya yoxdur. Sən demə, sənətkar öz əsərlərində gizlənməyi də bacarmış, təkni yaş onu ruhdan salmasın, sarsıtmasın. Gec-tez qapını qəzəbli və yorğun gözlə kəsdiren qocalıq sevmə üreynin döyüntüsünə qısqanmasın... Nə yaxşı Hüqo burada seçilmiş. Məlum oldu ki, yazıcının köhnə məşuqəsi Jülett Druet sadəlövh səhv edib, Blanş Levin adlı gənc bir qızla tanış edib, fərqi nə varmayıb bu cavan və ehtiraslı qızçıqaz sevdidi Hüqonun əsərlərinin üzünü köçürməkdən savayı... bu sevgiyə şərək çıxacaq. Qısqanclıq odu - alovu onu yandıracaq. Hərçənd, bu mələhətli cavan Viktor Hüqoya unudulmaz bir neçə ilini bəxş eləyəcəkmiş. Və sevmə yazıçı isə iki suyun arasında çırpınacaqmış.

1872-ci ildə Viktor Hüqonun 70 yaşı olanda onun 50 il-

lik sadıq məşuqəsi Jülett Druet gördü ki, yazıcının əsərlərinin üzünü köçürməyi əvvəlki kimi bacarmır. Jel xəstəliyi ona əziyyət verir. Bəs nə etməli? O, gözəl xətti olan və səliqə ilə yazan Mariya Blanşı tapır. Mariya Hüqonun ailəsi ilə Herisi adasına yola düşür. Böyük fransız romançısı burada yazıb-yaratmağı xoşlayırdı.

Əgər yazıcının gündəliyinə inansaq o Blanşla adaya gəldikləri ilk gündən heyranlığını bildirir. 1872-ci ilin sentyabrından 1873-cü ilin iyulunadək gözəl və gənc qızın onunla bir yerdə olması Hüqonun yazılardan o dəqiqə hiss olunur. Hüqo yazdıqlarını gizli saxlamaq üçün latın və ispan dillərinə üstünlük verirdi. Bu dillərin heç biri onların arasında baş vermiş məhəbbət macərasının cazibəsini itirmir.

Hüqo gənclərin belə qibtə edəcəyi bir çılğınlıqla onun qəlbini ələ almaq istəyir. Blanş isə hələ buna hazır deyil.

Nəhayət, 1873-cü ilin aprelinde Blanş özünü məşhur romançıya təslim edir.

Jülett xəstəlik üzündən Hüqonu onun ənənəvi gezintilərinə müşayət edə bilmir və onun yerini Blanş tutur. Onlar hər dəfə daha uzağa gedirlər və hər dəfə də yolları dəniz kənarından düşür.

* * *

Jülett təsadüfən Hüqonun qeyd dəftərcəsini oxuyur və hər şeyi başa düşür. O, məşuqunu heç vaxt əldən vermək istəmir. Hüqonu göz yaşları və qəzəblə qarşılayıb məsələni kəskin qoyur: “Qız çıxıb getməlidir. Özü də təcili!” 1873-cü il iyulun 1-də Hüqo gündəliyində yazır: “Blanş bu səhər getdi”.

Ancaq Viktor və Blanş hamını aldatmaq qərarına gəlmişdilər. Məşhur romançı ağılagəlməz plan qurur. Blanşın getməsi göz aldatmaqdır. O, gedəndən sonra gizlincə Herisiyə qayıtmalıdır. Yazıçı onun üçün ev kirayəyə götürmüşdür. Qeydlər arasında yalnız evin nömrəsi var: - 21.

Hüqo hər səhər Jülettə gəzməyə getdiyini bildirib, 21

nömrəli evə yollanır və orada sevgilisi ilə bir neçə saat vaxt keçirir. Məhəbbət Hüqonun başını o qədər gicəlləndirmişdir özünü barədə fikirləşməyi belə yaddan çıxarır. Ehtiras alovları ilə yanan yazıçı unudur ki, bu balaca şəhərcikdə hamı bir-

Hüqo hər səhər Jülettə gəzməyə getdiyini bildirib, 21 nömrəli evə yollanır və orada sevgilisi ilə bir neçə saat vaxt keçirir. Məhəbbət Hüqonun başını o qədər gicəlləndirmişdir özünü barədə fikirləşməyi belə yaddan çıxarır. Ehtiras alovları ilə yanan yazıçı unudur ki, bu balaca şəhərcikdə hamı bir-birini tanıyır. Təəccüblü deyil ki, bir dəfə Blanşı gizlətdiyi evə girəndə arxasında səs eşidir: “Bu ki müsyo Hüqodur”...

birini tanıyır. Təəccüblü deyil ki, bir dəfə Blanşı gizlətdiyi evə girəndə arxasında səs eşidir: “Bu ki müsyo Hüqodur”. Yazıçı bundan çox narahat olur. Gündəliyində isə ispanca yazır: “Adamlar məni tanıyıblar, Blanş mütləq getməlidir”.

... Bu dəfə yazıçı özü Blanşı gəmi ilə yola salır. Amma adada onsuz yaşaya bilməyib arxasınca Parisə yollanır. Blanş onun evinin qonşuluğunda ailələr üçün olan pansionatda yaşayır. Onlar bir müddət xoşbəxtlik içində üzür-lər. Yenə də Jülett hər şeyi korlayır. Hüqonun gündəliyində birçə söz var: “Fəlakət”.

Hüqo bir dəfə evə qayıdanda stolunun üstündə məktub görür, Jülettin xəttini tanıyır.

Jülett hər şeydən xəbərdar olduğunu yazır və bildirir ki, çıxıb gedir. Jülettin 67 yaşı olsa da, xarakteri əvvəlki tək dəyişməz qalıb.

Beləliklə, Hüqo iki məşuqənin arasında qalır. O, gənc Blanşdan əl çəkə bilmir. Jülettə od tutub yanır. O, Blanşla bir-dəlik qurtarmağı tələb edir. Axı, onları bir-birinə uzun illər bağlayır. O, bütün tanışlarına

sü görünür. Nə ağıllı iş yazıçı tərəfindən, qoy gələcək nəsil məhəbbəti yaşda axtarmasın...

Bir dəfə Jülettə söhbət zamanı çaşıb ona belə müraciət edir: “Əzizim Blanş”... Jülett od tutub yanır. O, Blanşla bir-dəlik qurtarmağı tələb edir.

Burada hər vasitədən istifadə etmək olar. Qızla özü də

danışa bilər, onun anasını da bu işə qoşa bilər. Hüqonun qızını və kürəkəni də onun üstünə qaldırmaq olar. Kürəkəni onsuz da Hüqodan xoşu gəlmir və həmişə nəvələrini onun əlindən alacağı ilə hədələyir. Viktor isə nəvələrini itirəcəyindən çox qorxur...

Bu dəfə Hüqo Blanşla bir-dəlik qurtarmaq qərarına gəlir.

1879-cu il oktyabrın 1-də belə bir qeyd var: “Mel - Blanş - 500 frank”, 17 dekabr 1879-cu il. “Blanş ərə gedib”. Blanş dekabrın 2-də ərə getmişdi.

Yəqin ki Blanş bütün həyatını macəralar içində keçirmiş, olduqca ehtiraslı şəxsiyyət olan Hüqonun son məhəbbəti idi.

Flober dahi romantik yazıcının hər uğurlu məhəbbət macərasından sonra ucları yuxarı burulan iri bigləri barədə həmişə deyirdi: “Çox gözəldir”!

Azərbaycan yazıçısı, həyatını qütbətdə keçirən, qütbətdə dəfn olunan Banin daha səmimi etiraf etmişdir: “Ahıl yaşda məhəbbətdən əziyyət çəkməyin əvəzi yoxdur”.